

Jaarrapportage Sociaal Domein 2017

Datum: 3 mei 2018

Corsanummer: T18.01114

Inhoudsopgave

1	SAMENVATTING	3
2	OVERVIEW: HET SOCIAAL DOMEIN IN 2017	5
2.1	Onze aanpak: beleidsplan, accenten en pilots	5
2.2	Samenhang jaarrapportage en trendanalyse	6
2.3	Ontwikkeling doelgroepen	7
2.4	Ondersteuning in 2017	7
2.5	Correctie aantallen cliënten	9
2.6	Relatief aantal inwoners met ondersteuning	11
2.7	Stapel van indicaties	11
3	De toegang	13
3.1	Ondersteuningsplannen	13
3.2	Clientervaring toegang	15
4	DOELGROEP: SAMENLEVING	17
4.1	Wat zeggen de cijfers?	17
4.2	Wat hebben we gedaan in 2017?	17
4.3	Doorkijk 2018	19
5	DOELGROEP: JEUGD	20
5.1	Wat zeggen de cijfers?	20
5.2	Wat hebben we gedaan in 2017?	23
5.3	UITGELICHT: CLIENT-JOURNEY EN WACHTTIJDEN JEUGDZORG	24
5.4	Doorkijk 2018	27
6	Doelgroep: Volwassenen	28
6.1	Participatie: wat zeggen de cijfers?	28
6.2	Armoede en inkomensondersteuning	30
6.3	Uitgelicht: samenstelling van het uitkeringenbestand	32
6.4	Doelgroep volwassenen: Wmo	33
6.5	Wat hebben we gedaan in 2017?	34
6.6	Doorkijk 2018	35
7	Doelgroep: Ouderen	37
7.1	Wat zeggen de cijfers?	37
6.2	Wat hebben we gedaan in 2017?	38
7.2	Doorkijk 2018	39
8	KWALITEIT & TOEZICHT	40
8.1	TOEZICHT	40
8.2	KWALITEIT	41
8.3	UITGELICHT: VRIJ TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN	43
8.4	STORYTELLING	43
8.5	ONZE SPEERPUNTEN	43
9	WAT HEEFT HET GEKOST?	47

1 SAMENVATTING

Voor u ligt de Jaarrapportage over het Sociaal Domein over het jaar 2017. In deze rapportage geven wij een overzicht van onze inspanningen, resultaten en de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein in het afgelopen jaar. De opzet van deze rapportage sluit aan bij die van de Jaarrapportage 2016. In lijn met de doorlopende transformatie en verbetering van het Sociaal Domein, hebben wij deze opzet verder aangevuld en verbeterd. U treft in deze rapportage dan ook meer informatie, cijfers en inhoudelijke onderbouwing aan dan in eerdere rapportages. In deze samenvatting leiden wij u langs de belangrijkste bevindingen uit de rapportage.

Hoe gaat het in Lansingerland?

Maar liefst 93% van al onze inwoners beschouwen wij als zelfredzaam: zij maken geen gebruik van maatwerkvoorzieningen maar redden zichzelf, met steun van familie, vrienden en eventueel vrij toegankelijke voorzieningen. Het aantal cliënten dat wij wel ondersteunen met een maatwerkvoorziening vertoont in 2017 wel een opgaande lijn: in het tweede halfjaar van 2017 maakten in totaal ruim 4.000 inwoners hier gebruik van. Deze toename wordt geheel veroorzaakt door een stijging van het aantal cliënten uit de doelgroep jeugd. Hiermee is sprake van een trendbreuk: in 2015 en 2016 bleef het totaal aantal cliënten binnen het sociaal domein juist opvallend stabiel.

Doelgroepen

Binnen de doelgroep [jeugd](#) zien wij in 2017 een significante toename van zowel het aantal cliënten als het gemiddelde aantal indicaties per cliënt. Deze stijging sluit aan bij de landelijke trend: sinds 2015 is het aantal jongeren dat gebruik maakt van een vorm van jeugdhulp met 11% gestegen. De stijging van het aantal cliënten wordt in Lansingerland veroorzaakt door een toenemend gebruik van GGZ-voorzieningen en Jeugd- en Opvoedhulp. In 2018 laten wij een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de oorzaken, prognose en beheersmaatregelen van deze toename. Dit jaar beschikken wij voor het eerst over betrouwbare cijfers over wachttijden in de jeugdzorg. De cijfers wijzen uit dat deze voor inwoners van onze gemeente in veruit de meeste gevallen binnen de normen vallen.

Bij [volwassenen](#) zien wij een daling van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan een lagere instroom, maar er is tevens sprake van een lichte stijging van het aantal kandidaten dat uitstroomt naar betaald werk. Onze voorzieningen in het kader van schulphulpverlening en collectieve verzekeringen worden in toenemende mate door de doelgroep gevonden en gebruikt. Dit geldt ook voor het Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds en Stichting Leergeld.

Voor de doelgroep [ouderen](#) zien wij een stabilisering van het aantal cliënten en indicaties. Dit ondanks het feit dat deze doelgroep de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Over het algemeen blijven ouderen in onze gemeente langer zelfstandig en woonachtig in hun eigen huis. We zien hierdoor wel een stijging van het aantal woningaanpassingen.

Kwaliteit en tevredenheid

Cliënten lijken tevreden te zijn met de dienstverlening die zij door de gemeente, onze partners en de door ons gecontracteerde zorgaanbieders ontvangen. De feedback die wij hierop ontvangen is positief en vertoont een licht opgaande lijn ten opzichte van voorgaande jaren.

Kosten en risico's

In het jaar 2017 realiseerden wij over het gehele Sociaal Domein een klein overschot van € 245.000,- ten opzichte van de begroting (totaal: ca. 35 miljoen aan uitgaven en ca. 10 miljoen inkomsten).

Hiermee zijn de begroting en uitgaven vrijwel in balans. Met name de toename van het gebruik van jeugdhulp levert de komende jaren een financieel risico op.

2 OVERVIEW: HET SOCIAAL DOMEIN IN 2017

In dit hoofdstuk geven wij een algemeen overzicht van de stand van zaken binnen het sociaal domein. We gaan hierbij achtereenvolgens in op onze aanpak (2.1), de samenhang tussen het beleidsplan, de jaarrapportage en de trendanalyse (2.2), de ontwikkeling van de doelgroepen (2.3) en een kwantitatief overzicht van onze inwoners met maatwerkvoorzieningen (2.4 t/m 2.6).

2.1 Onze aanpak: beleidsplan, accenten en pilots

Lansingerland is een gemeente met een gezonde en zorgzame samenleving. Alle inwoners leveren daaraan een bijdrage. Iedereen doet naar vermogen mee. Dit is een van de speerpunten van het collegeprogramma. Lansingerland is een relatief jonge gemeente met een ruim aanbod aan onderwijs en een mooi voorzieningenniveau. Kenmerkend voor onze wijken, buurten en verenigingen is het zelf organiserend vermogen. Inwoners kennen elkaar en weten wat er speelt. Ze maken deel uit van formele en informele netwerken. Ze dragen hun steentje bij waar mogelijk en ze kunnen zelf ook terugvallen op deze netwerken als dat nodig is.

Waar nodig is aanvullende professionele hulp beschikbaar. Op deze manier houden onze inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun leven. In Lansingerland hebben we gekozen voor een integraal model voor het hele sociaal domein. Het sociaal domein valt in zijn geheel binnen het programma maatschappelijke ondersteuning.

Onze aanpak van het Sociaal Domein bestaat uit drie ingrediënten: *het beleidsplan* (de ‘Lansingerlandse Standaard’), de uitwerking van de hierin vastgestelde *beleidsaccenten* en de *pilots* die we doorlopend uitvoeren.

Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022: Versterken van Veerkracht

In 2017 hebben wij het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 vastgesteld. In dit plan ligt onze nadruk op het stimuleren van zelfredzaamheid en participatie, ofwel ‘het meedoen’ van inwoners. We nemen de mogelijkheden van de mensen als uitgangspunt, niet hun beperkingen. We benutten eigen kracht en het sociaal netwerk en werken samen aan toekomstperspectief. Het beleidsplan bevat een integraal kader voor al onze inspanningen binnen het Sociaal Domein, zowel voor vrij toegankelijke als maatwerkvoorzieningen. Dit noemen wij de ‘Lansingerlandse Standaard’

Beleidsaccenten

Een belangrijk onderdeel van het beleidsplan zijn de tien beleidsaccenten. Met de uitvoering van deze accenten versterken we de ‘Lansingerlandse Standaard’ op punten waar onze inwoners behoefte aan hebben en waar wij mogelijkheden voor verbetering zien. Bij het vaststellen van het beleidsplan heeft de Raad een keuze gemaakt in de intensiteit van de invulling hiervan op de verschillende accenten. Met deze intensiveringen van onze ondersteuning spelen we in op de actuele vragen en behoefte van inwoners en maken wij het verschil voor onze inwoners. In de loop van 2017 hebben wij voor ieder accent een plan van aanpak opgesteld.

Pilots

Naast de implementatie en uitvoering van het beleidsplan en de accenten experimenteren wij doorlopend, in de vorm van pilots. Deze pilots kenmerken zich door vernieuwende elementen, bijvoorbeeld het ontschotten van verschillende financieringsvormen, een integrale aanpak vanuit verschillende beleidsvelden of wetten en het aanvullen van maatwerkvoorzieningen met vrij toegankelijke voorzieningen. Een aantal van de pilots zijn inmiddels zo succesvol gebleken dat we deze voor 2018 binnen de Lansingerlandse Standaard hebben ondergebracht. Samen met de voorliggende jaarrapportage bieden wij u een ‘pilotboekje’ aan (T18.06663). Hierin geven wij een

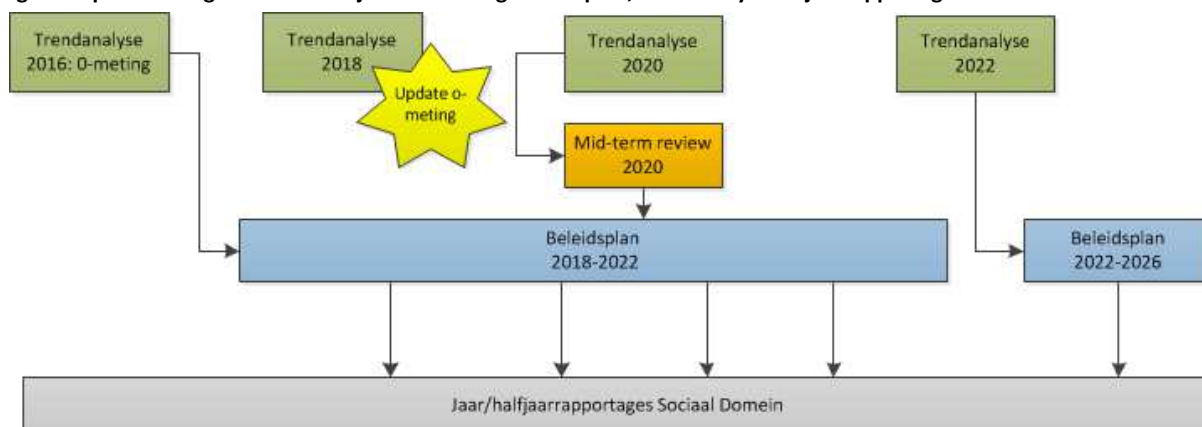
overzicht van de stand van zaken en resultaten van verschillende uitgevoerde en lopende pilots weer.

2.2 Samenhang jaarrapportage en trendanalyse

Als basis voor het *'Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022: Versterken van Veerkracht'* stelden wij in het voorjaar van 2016 een trendanalyse op. Hierin bespraken we een aantal trends aan de hand waarvan we de ontwikkeling in problematiek, uitdagingen en kansen binnen het Sociaal Domein voorspellen. Nu, twee jaar later, is het tijd voor een update. In juni 2018 is een nieuwe 'foto' van de stand van zaken en de belangrijkste ontwikkelingen binnen het sociaal domein in Lansingerland gereed.

In de onderstaande figuren geven wij de procesmatige en inhoudelijke samenhang tussen de trendanalyse, het beleidsplan en de jaarrapportages schematisch weer.

Figuur 1: procesmatige en inhoudelijke samenhang beleidsplan, trendanalyse en jaarrapportage

	Beleidsplan	Trendanalyse	Jaarrapportage
Frequentie	4-jaarlijks	2-jaarlijks	Jaarlijks
Horizon	Vooruit kijken		Terugkijken
Primaire functie	Plan	Signaleren & Checken	Verantwoording afleggen
Wat doen we hiermee?	Beleid vaststellen	Input voor beleidsplan & middenterm review	Informatie raad & samenleving
Doelgroep	Al onze inwoners		Gebruikers van ondersteuning uit SD
Monitoringsniveau (uit beleidsplan)	n.v.t.	Gehele samenleving	Doelgroep & individu
Vraag (uit beleidsplan)	Wat willen we bereiken?	- Willen we nog de goede dingen bereiken? - Zijn onze acties nog adequaat gezien de huidige situatie?	- Wat hebben we gedaan? - In hoeverre hebben onze acties bijgedragen aan het bereiken van onze doelstellingen?

De hierboven beschreven samenhang leidt tot een aantal aanpassingen in de inhoud van zowel de voorliggende jaarrapportage als de trendanalyse. Zo hebben wij de inhoud van het hoofdstuk *'Hoe gaat het nu in Lansingerland'* uit de jaarrapportage 2016 verplaatst naar de trendanalyse. Dit onderdeel bevat een analyse van de bevolkingssamenstelling, de veranderingen hierin en de zogenoemde *'basisindicatorenset'*. De meeste 'productiecijfers' (gegevens over het bereik van onze activiteiten in het afgelopen jaar) zijn juist verplaatst van de trendanalyse naar de jaarrapportage.

2.3 Ontwikkeling doelgroepen

Lansingerland is een groeigemeente. In 2017 is onze bevolking met in totaal 1.060 inwoners toegenomen. In de onderstaande tabel is de verdeling van deze groei per doelgroep weergegeven.

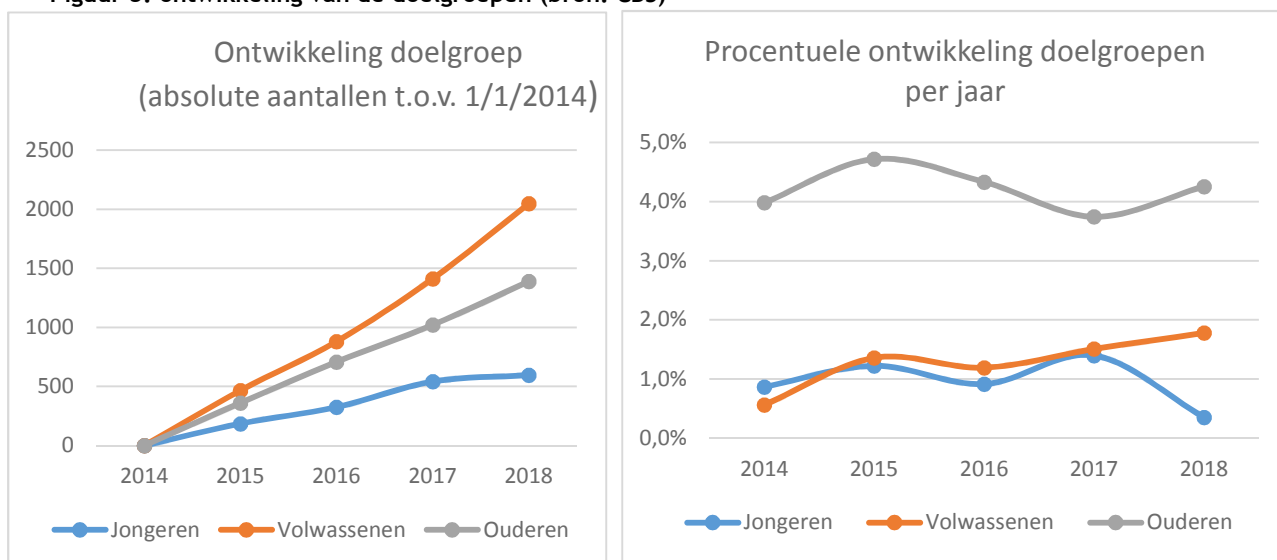
Figuur 2: groei van de doelgroepen in 2017 (bron: CBS)

	Jongeren (0-18)	Volwassenen ¹ (18-65)	Ouderen (65+)	Totaal
1-1-2017	15.671	35.750	8.674	60.095
1-1-2018	15.726	36.386	9.043	61.155
Groei	0,4% (+55)	1,8% (+636)	4,3% (+369)	1,8%

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat met name de doelgroep ouderen relatief sterk groeit. Dit was de afgelopen jaren ook het geval: in de onderstaande figuur is de ontwikkeling per doelgroep per jaar weergegeven.

<gewijzigde grafiek hieronder!>

Figuur 3: ontwikkeling van de doelgroepen (bron: CBS)

2.4 Ondersteuning in 2017

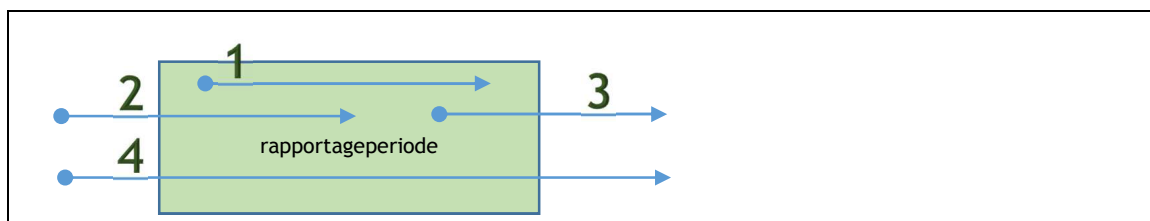
In deze paragraaf geven wij een toelichting op de concrete door ons in 2017 geboden hulp en ondersteuning. Hierbij kijken we naar alle geboden ondersteuningsvormen binnen het gehele Sociale Domein. In de hoofdstukken 4 t/m 7 zoomen wij per doelgroep verder in op de hier beschreven ontwikkelingen.

Over de opbouw van de cijfers:

In de voorliggende rapportage worden - tenzij anders benoemd - de lopende indicaties getoond gedurende de rapportage-periode. Ook de bijbehorende cliënten worden op deze manier samengesteld. Dit betekent dat de volgende indicaties worden meegenomen:

1. de indicaties die in de periode zijn gestart en gesloten;
2. de indicaties die voor de periode zijn gestart en in de periode zijn gesloten;
3. de indicaties die in de periode zijn gestart en na de periode zijn of worden gesloten;
4. de indicaties die voor de periode zijn gestart en na de periode zijn of worden gesloten

¹ Hierbij is de doelgroep 'ouderen' gedefinieerd als inwoners met een leeftijd hoger dan 65, in plaats van 67 zoals in ons beleidsplan is vastgelegd, de cijfers van het CBS wijken hierin af van de door ons gehanteerde definitie.

De onderstaande figuur geeft het aantal unieke cliënten weer die wij in de afgelopen drie jaren voorzien hebben van een of meerdere maatwerk ondersteuningsvormen, per wet en doelgroep.

In de numerieke tabellen in deze rapportage geven wij significante wijzigingen in 2017 aan door de betreffende cijfers in rood weer te geven. Hiernaast geven wij achter iedere rij een indicatie van de trend in 2017. Hiervoor gebruiken wij de onderstaande pictogrammen:

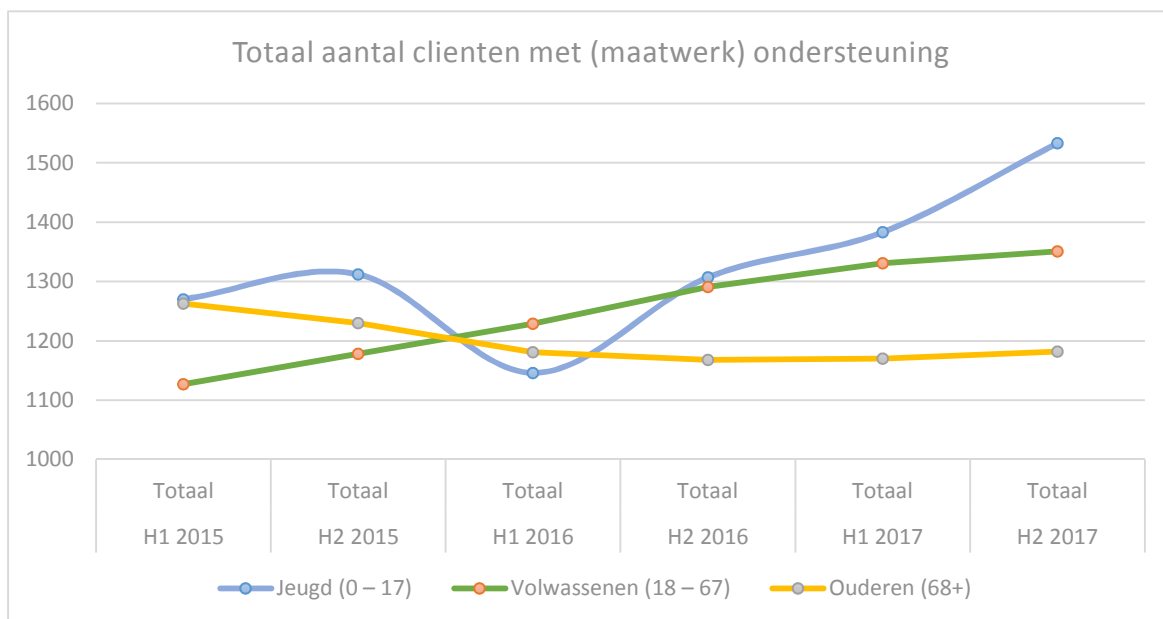
↓	Neerwaartse trend
◆	Stabiel
↑	Opwaartse trend

Figuur 4: aantal unieke cliënten met een of meer maatwerkvoorzieningen (H= halfjaar, bron GWS²)

	2015		2016		2017		
	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
Jeugd (0 t/m 17 jr)							
Jeugdwet	1219	1259	1092	1250	1321	1465	↑
Wmo	51	53	54	57	62	68	◆
Volwassenen (18 t/m 67 jr)							
Participatiewet ³	706	751	789	837	849	854	◆
Jeugdwet	6	2	16	10	17	7	↓
Wmo	415	425	424	444	465	485	↑
Ouderen (vanaf 68 jr)							
Wmo	1263	1230	1181	1168	1170	1182	

² De bronnen worden gevormd door Cognos rapporten 'Lopende indicaties WMO / Jeugd'. De Participatiewet aantallen worden gevormd door het aantal geregistreerde personen in uitkeringen.

³ Aantal uitkeringsgerechtigde personen binnen het huishouden. Het is goed te beseffen dat het aantal personen in een uitkering gedurende een periode hoger is dan het aantal uitkeringen op een peildatum (thans minder dan 600)

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

- Het aantal cliënten in jeugdzorg is in 2017 significant toegenomen.
- De toename van het aantal volwassenen dat een beroep doet op voorzieningen in het kader van de Participatiewet is in 2017 gestabiliseerd.
- Het aantal volwassenen met een Wmo-voorziening vertoont een licht stijgende lijn.
- Het aantal ouderen dat een beroep doet op Wmo-voorzieningen neemt licht af.

In de hoofdstukken 4 tot en met 7 gaan wij (per doelgroep) dieper in op de oorzaken, achtergronden en betekenis van de bovenstaande ontwikkelingen.

2.5 Correctie aantallen cliënten

Met ingang van 2018 hanteren wij een nieuwe administratieve procedure om het aantal cliënten van onze maatwerkvoorzieningen te bepalen. Ten opzichte van de oude procedure levert deze procedure een aantal wijzigingen op in de aantallen cliënten. In de onderstaande figuur hebben zijn de uitkomsten van de oude en de nieuwe administratieve procedure met elkaar vergeleken.

Figuur 5: de nieuwe, gecorrigeerde aantallen cliënten vergeleken met de opgave uit de halfjaarrapportage 2017 (oude cijfers tussen haakjes)

	2015		2016		2017
	H1	H2	H1	H2	H1
Jeugdwet	1219 (1047)	1259 (997)	1092 (961)	1250 (1047)	1321 (906)
Participatiewet	706 (627)	751 (666)	789 (702)	837 (756)	849 (773)
Wmo	1263 (1119)	1230 (1106)	1181 (1103)	1168 (1098)	1170 (1095)

De belangrijkste oorzaak voor deze gecorrigeerde cijfers is een onvolkomenheid in de oude berekeningswijze van de cijfers. Per abuis was in de oude berekeningswijze een fout gesloten, waardoor de cliënten met een einddatum in de periode waarover gerapporteerd werd niet meegeteld werden. Hierdoor werden de indicaties uit de categorieën 1 en 2 uit de op pagina 6 geformuleerde indeling niet meegenomen in de aantallen:

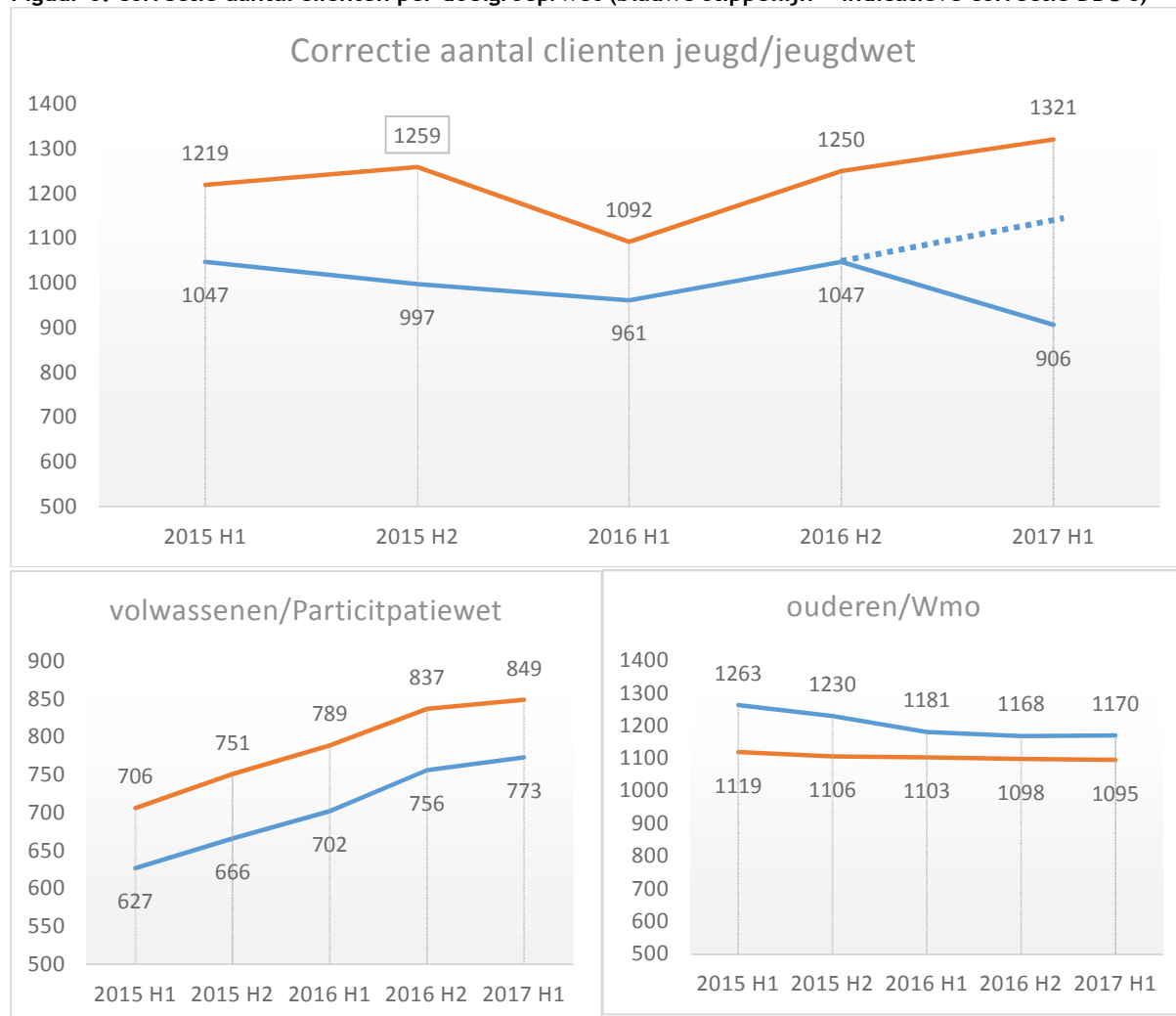

Met ingang van de huidige rapportage is deze onvolkomenheid gecorrigeerd. In de nieuwe administratieve procedure zijn wij bovendien niet meer afhankelijk van een rekenmodule, maar halen wij de aantallen cliënten direct op uit ons administratieve systeem. Hierdoor zijn de nieuwe aantallen direct terug te leiden tot concrete cliënten en indicaties, waardoor dergelijke foutieve informatie in de toekomst niet meer voor kan komen.

Effect van de correctie

In de onderstaande figuur zijn de effecten van de correcties uit figuur 3 visueel weergegeven. Hieruit blijkt dat sprake is van systematische afwijkingen: hoewel de cijfers anders zijn dan in eerdere rapportages, er is er geen afwijkende trend. Bij voorzieningen in het kader van de jeugdwet moet bovendien gecorrigeerd worden voor de effecten DBC's (zie de toelichting hierop in de halfjaarrapportage 2017). Met ingang van 1 januari 2018 is het gebruik van DBC's beëindigd.

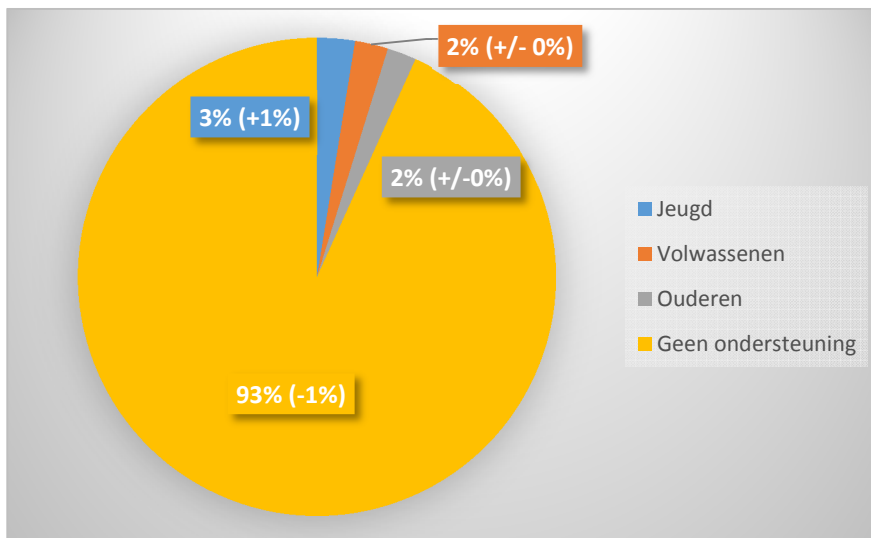
Figuur 6: correctie aantal cliënten per doelgroep/wet (blauwe stippellijn = indicatieve correctie DBC's)

2.6 Relatief aantal inwoners met ondersteuning

Het aantal van onze inwoners dat wij via maatwerkvoorzieningen ondersteunen is in absolute zin aanzienlijk. Om een goed beeld te verkrijgen over hoe het met Lansingerland als geheel gaat, is het nuttig om dit aantal in verhouding te zien tot het totaal aantal inwoners. In figuur 7 hebben wij het aantal inwoners dat maatwerk ondersteuningsvormen ontvangt afgezet tegen het totaal aantal inwoners. Tussen haakjes is het verschil met 2016 weergegeven.

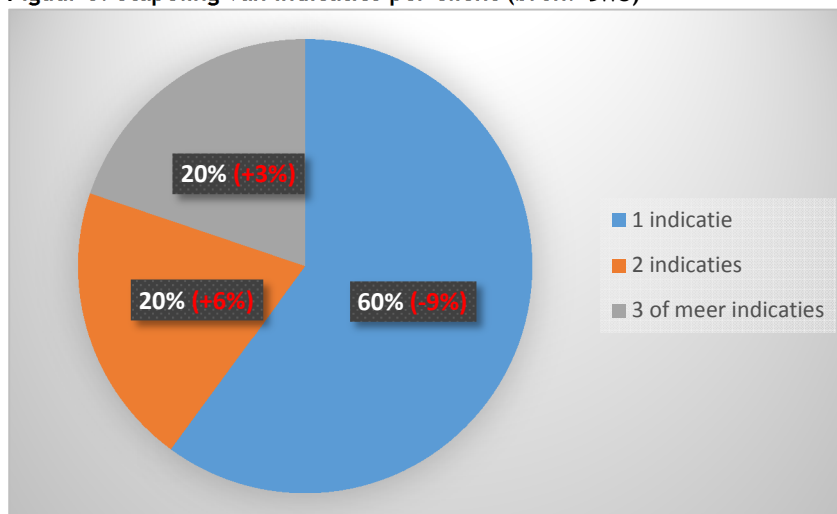
Figuur 7: Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt (bron: GWS)

2.7 Stapeling van indicaties

In de voorgaande paragrafen zijn wij uitgegaan van individuen. Hierbij gaan wij eraan voorbij dat een individu meerdere indicaties tegelijk kan hebben. Voor jeugd kunnen we dan bijvoorbeeld denken aan een combinatie tussen gespecialiseerde begeleiding, vervoer en logeeropvang in het weekend. Over het algemeen geldt dat hoe meer indicaties per individu gestapeld worden, hoe ernstiger de problematiek. In extreme gevallen kan het bijvoorbeeld gaan om 8 indicaties of meer. In de onderstaande figuur is de verdeling aangegeven tussen cliënten met maatwerkvoorziening bestaande uit 1, 2 of meer indicaties. Achter de percentages is tussen haakjes het verschil ten opzichte van 2016 weergegeven.

Figuur 8: Stapeling van indicaties per cliënt (bron: GWS)

In de onderstaande tabel vergelijken wij deze stapeling met het beeld in de Provincie Zuid-Holland, gemeenten met een vergelijkbare stedelijkheidsklasse. Tussen haakjes is de mutatie van deze verdeling te opzichte van 2016 weergegeven.

Figuur 9: verdeling stapeling indicaties in 2017 (bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein)

	1 indicatie	2 indicaties	3 of meer indicaties
Lansingerland	60% (-9%)	20% (+3%)	20% (+6%)
Matig Stedelijk	56% (-4%)	26% (+1%)	18% (+5%)
Zuid-Holland	56% (-5%)	25% (+1%)	19% (+4%)

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

Het percentage cliënten met meervoudige indicaties is in 2017 toegenomen ten opzichte van 2016. Dit lijkt te duiden op een toenemende complexiteit van de ondersteuningsvraag. Dit is in lijn met de ervaring van onze consultants en toegangspartners.

De trend van een toename van het percentage gestapelde indicaties zien wij ook terug in vergelijkbare gemeenten en Zuid-Holland. Het aantal enkelvoudige indicaties ligt in Lansingerland ook in 2017 nog iets lager dan in deze referentiegemeenten, het verschil wordt echter kleiner. Dit kan geïnterpreteerd worden als een indicatie dat de onderliggende problematiek in Lansingerland gemiddeld genomen iets minder ernstig is dan gemiddeld. Het verschil wordt echter kleiner.

3 De toegang

De toegang tot het Sociaal Domein wordt in onze gemeente gevormd door onze gemeentelijke consulenten, onze toegangspartners (Centrum voor Jeugd en Gezin, Kwadraad en Stichting Welzijn Lansingerland) en daarnaast voor de jeugdzorg huisartsen, medisch specialisten, en Gecertificeerde Instellingen. Deze toegang vormt niet alleen het eerste contact van iedere inwoner met een ondersteuningsvraag, maar speelt ook een essentiële rol bij het signaleren van problematiek, de toeleiding naar de juiste vorm van ondersteuning en het uitvoeren van casusmanagement. De toegangsmedewerkers vormen dus een essentiële schakel in het vertalen van ons beleid naar resultaat voor onze inwoners.

In dit hoofdstuk zoomen wij in op de ontwikkelingen binnen deze toegang⁴. Hiertoe kijken wij naar de ontwikkeling van het aantal ondersteuningsplannen en de verdeling hiervan tussen de verschillende partijen (3.1) en naar de ervaring van deze toegang vanuit cliëntperspectief (3.2).

3.1 Ondersteuningsplannen

De onderstaande figuur geeft een overzicht van het absolute aantal opgestelde ondersteuningsplannen per halfjaar.

Figuur 10: Aantal opgestelde ondersteuningsplannen (alle toegangspartners, de rode cijfers geven significante verschuivingen aan)

	H1 2015	H2 2015	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	
1. Jeugd	105	165	167	174	216	232	
Jeugdwet	89	157	152	160	194	217	
Wmo	16	8	15	14	22	15	
2. Volwassen	498	495	544	495	501	448	
Jeugdwet	12	39	30	13	12	5	
Participatie	357	278	372	349	327	293	
WMO	129	181	145	133	165	150	
3. Ouderen	284	286	262	309	278	250	
Wmo	284	283	259	309	275	250	
Eindtotaal	887	946	973	978	995	930	

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

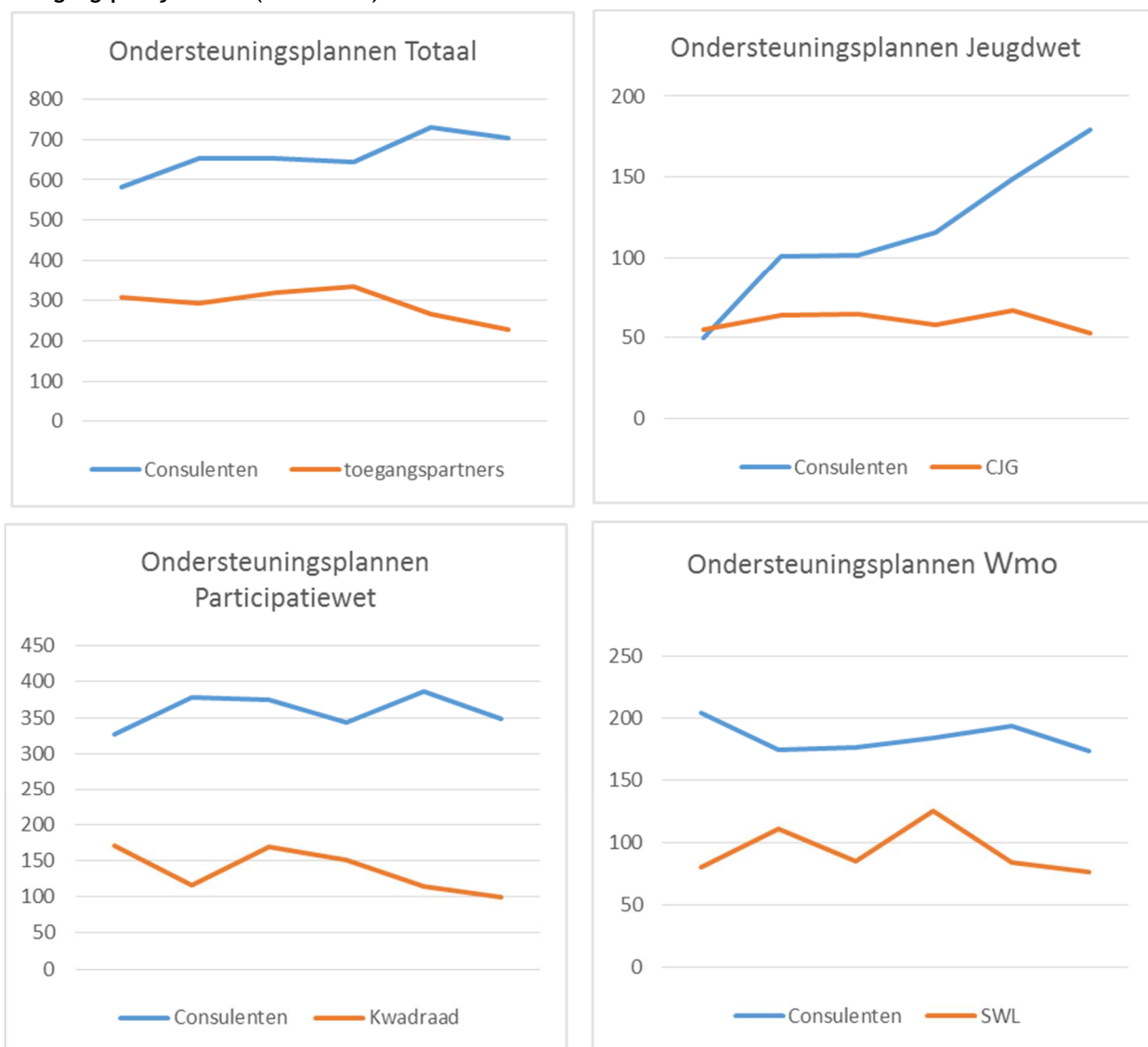
- In 2017 is er sprake van een opvallende stijging van het aantal opgestelde ondersteuningsplannen in het kader van de Jeugdwet. Het aantal door gemeentelijk consulenten opgestelde ondersteuningsplannen is met bijna 50% toegenomen ten opzichte van 2016. Deze stijging is in lijn met de eerder gesignaleerde toename van het aantal cliënten bij deze vorm van ondersteuning. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze doelgroep ook doorverwezen kan worden door huisartsen, waardoor deze gegevens geen dekkend beeld geven van de totale toegang van de Jeugdwet.
- Bij de doelgroep participatie zien we een daling van het aantal ondersteuningsplannen in het kader van de Participatiewet. Dit is in lijn met de daling van het aantal bijstandsuitkeringen.
- Ook bij de doelgroep ouderen zien wij een daling in het aantal ondersteuningsplannen. Dit is vermoedelijk deels te verklaren doordat wij voor de Wmo steeds meer vrij toegankelijke

⁴ Hierbij laten wij de zogenaamde 'huisartsenroute' in de jeugdzorg buiten beschouwing. Hierbij wordt een jeugdige direct door huisartsen of medisch specialisten naar ondersteuning doorverwezen. Deze route is verankerd in de Jeugdwet en valt grotendeels buiten onze directe beïnvloedingsmogelijkheden.

voorzieningen creëren als alternatief voor maatwerk (bijvoorbeeld Take Care versus Huishoudelijke Ondersteuning).

De ondersteuningsplannen uit figuur 10 worden door verschillende partijen opgesteld: naast de gemeentelijke consulenten worden ook ondersteuningsplannen opgesteld door het CJG (jeugd), Kwadraad (volwassenen) en SWL (ouderen). In de onderstaande figuren is de verdeling tussen de door de gemeentelijk consulenten en deze toegangspartners weergegeven.

Figuur 11: verdeling tussen opgestelde ondersteuningsplannen met maatwerk 2015-2017, per toegangspartij en wet (bron: GWS)

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

Uit figuur 11 blijkt dat deze verdeling tussen opgestelde ondersteuningsplannen door gemeentelijk consulenten en onze toegangspartners stabiel is. Uitzondering hierop zijn de ondersteuningsplannen die opgesteld worden in het kader van de Jeugdwet. Het aantal plannen opgesteld door het CJG is stabiel, terwijl het aantal plannen opgesteld door gemeentelijke consulenten bijna verdubbeld is. Dit leidt vanzelfsprekend tot een verhoging van de werkdruk voor onze consulenten.

3.2 Clientervaring toegang

Er zijn drie manieren waarop wij periodiek de ervaring en tevredenheid over het functioneren en de resultaten van onze toegang meten: de cliënt-ervaringsonderzoeken (Jeugdzorg en Wmo), het Klanttevredenheidsonderzoek (participatie) en de ansichtkaarten (alle doelgroepen). De uitkomst van deze onderzoeken geeft een waardevol beeld van het functioneren van onze toegang en onze geboden voorzieningen vanuit gebruikersperspectief.

Client-ervaringsonderzoeken Jeugdzorg en Wmo

In het kader van de decentralisatie van het Sociaal Domein zijn gemeenten in Nederland wettelijk verplicht om jaarlijks cliënt-ervaringsonderzoek (hierna: CEO) uit te voeren naar de uitvoering van de Jeugdhulp en de Wmo. In mei 2017 hebben wij deze uit laten voeren door een gespecialiseerd bureau. De resultaten van de beiden onderzoeken waren positief. De meerderheid van de cliënten is tevreden over de kwaliteit van de geboden zorg en de dienstverlening en de effecten hiervan. Er is bovendien op beide gebieden sprake van een verbetering van de waarderingscijfers ten opzichte van het voorgaande jaar. In hoofdstuk 4 van de Halfjaarrapportage 2017 hebben wij de resultaten van deze onderzoeken uitgebreid toegelicht.

Klanttevredenheidsonderzoek participatie

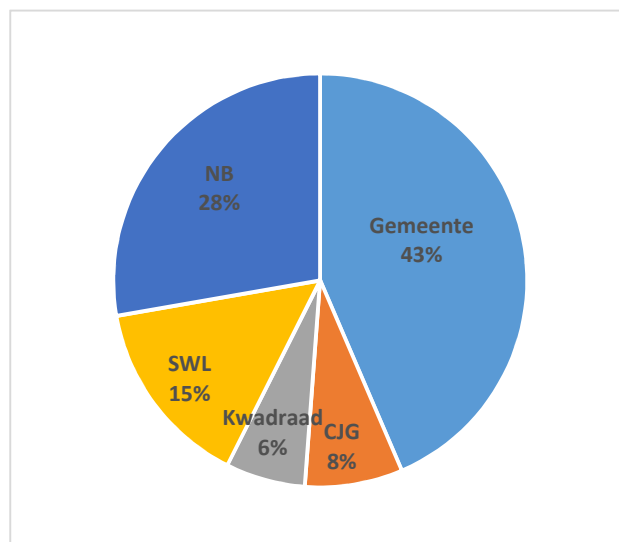
Momenteel wordt een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de kandidaten die de afgelopen periode (2018) een voorziening in het kader van de Participatiewet hebben ontvangen. Wij verwerken deze resultaten in de jaarrapportage 2018.

Ansichtkaarten

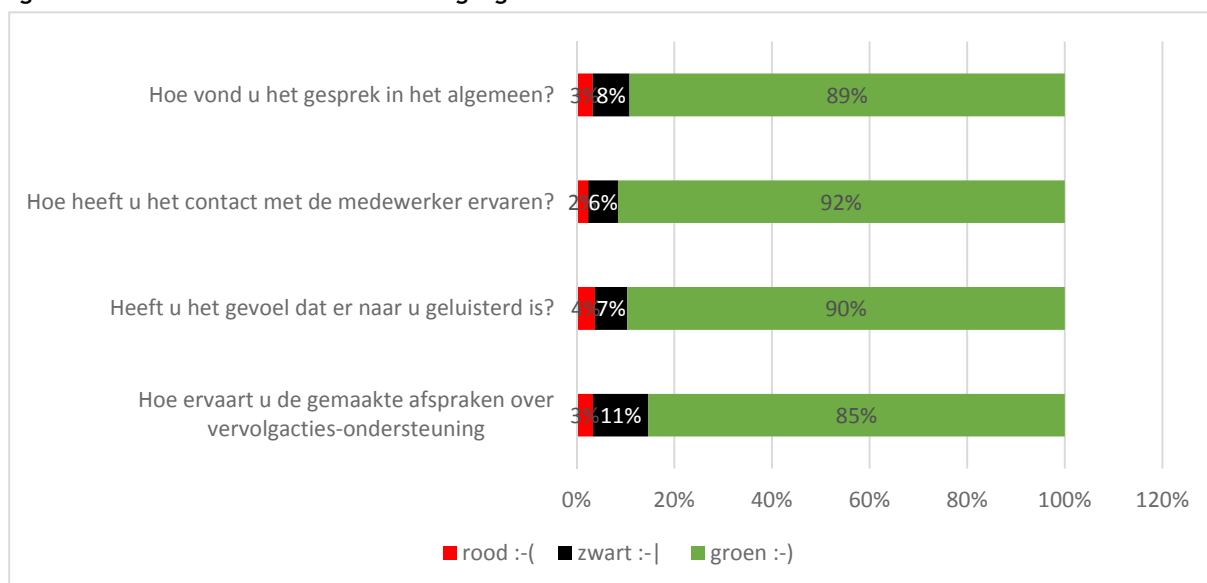
Eind 2016 zijn we gestart met het versturen van ansichtkaarten naar alle cliënten voor wie onze consulenten of toegangspartners een ondersteuningsplan hebben opgesteld. Met deze ansichtkaarten vragen wij om feedback over de manier waarop cliënten de brede uitvraag ervaren hebben. Dit doen wij op een eenvoudig en snel in te vullen wijze, aan de hand van een aantal stellingen waarop cliënten door middel van smiley's hun tevredenheid kunnen aangeven over verschillende onderdelen van het contact.

Wij hebben gedurende 2017 in totaal 195 ingevulde ansichtkaarten ontvangen. In de figuur hiernaast geven wij de verdeling hiervan over de verschillende toegangspartners weer. Figuur 13 geeft de resultaten weer van de ingevulde ansichtkaarten op de vier vragen op de ansichtkaarten. Hieruit blijkt dat onder de respondenten brede waardering is voor de dienstverlening en de aangeboden ondersteuning. Dit beeld wordt bevestigd door de uitgevoerde cliënt ervarings onderzoeken.

Figuur 12: verdeling ingevulde kaarten per toegangspartij

figuur 13: resultaten ansichtkaarten toegang 2017

4 DOELGROEP: SAMENLEVING

Ons doel: De samenleving is in staat om inwoners zo gezond, veilig en zelfstandig als mogelijk te laten participeren

4.1 Wat zeggen de cijfers?

Figuur 14, cijfers doelgroep Samenleving

Onderwerp	Realisatie 2017
Adviesraad Sociaal Domein	13 adviezen, waarvan 10 gevraagd en 3 ongevraagd
Subsidies Samenleving	12 organisaties hebben subsidie ontvangen binnen het beleidsdoel Samenleving
ZEIL-fonds	26 ZEIL-fonds subsidies toegekend voor initiatieven vanuit inwoners en organisaties, in de volgende categorieën: ▪ <i>"Hijs de zeilen"</i>: kleine initiatieven op straat- of buurtniveau 13 ▪ <i>"Wind in de zeilen"</i>: grotere initiatieven in wijken of kernen 6 ▪ <i>"Alle zeilen bij"</i>: grote initiatieven in kernen of in de gemeente 7
Vrijwilligers	▪ Het vrijwilligersinformatiepunt heeft ca. 250 vrijwilligers doorbemiddeld naar vrijwilligerswerk ▪ De vrijwilligersmarkt in het najaar werd bezocht door naar schatting 90 bezoekers
Mantelzorg	▪ In 2017 stonden ca. 750 mantelzorgers ingeschreven bij het Steunpunt Mantelzorg ▪ Ongeveer 500 mantelzorgers bezochten de activiteiten die zijn georganiseerd in het kader van de Dag van de mantelzorg of de momenten die in de week daarna nog plaatsvonden voor mantelzorgers
Buurtbemiddeling	Door Buurtbemiddeling zijn 10 interventies gepleegd
Bijeenkomsten	Door verschillende subsidiepartners zijn in totaal ca. 12 bijeenkomsten voor betrokkenen georganiseerd over onder meer dementie en autisme
Antidiscriminatie	▪ Bij Radar zijn 7 meldingen geregistreerd bij het meldpunt (hetzelfde aantal als in 2016) ▪ Bij de politie zijn 10 geregistreerde discriminatie-meldingen binnengekomen (2 meer dan in 2016). In de meeste gevallen was de discriminatiegrond herkomst of huidskleur en in een enkel geval leeftijd

4.2 Wat hebben we gedaan in 2017?

De kracht van de samenleving heeft centraal gestaan in onze aanpak in 2017. Conform het beleid zetten wij hierbij in op het versterken van de draagkracht van de samenleving en het vergroten van de eigen kracht van de inwoners. Beide invalshoeken versterken elkaar en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De draagkracht van de samenleving wordt gevormd door het netwerk van de lokale organisaties en inwoners die zich actief inzetten voor hun omgeving en omkijken naar elkaar.

Gelukkig beschikken we in Lansingerland over veel inwoners die bereid zijn bij te dragen aan de gemeenschap en die verantwoordelijk nemen voor elkaar. Professionals en vrijwilligers vullen elkaar aan en maken gebruik van elkaars kennis en inzicht. Wij hebben gebruik gemaakt van de deskundigheid en creativiteit van onze inwoners en hielden rekening met de ideeën en belangen van de inwoners. Ons belangrijke adviesorgaan daarbij is de Adviesraad Sociaal Domein. Daarnaast zijn in Lansingerland uiteenlopende maatschappelijke partners actief en maken wij gebruik van een veelheid aan landelijke en regionale kennis- en adviesnetwerken.

Versterken van de draagkracht van de samenleving

- Wij maken gebruik van de deskundigheid van onze inwoners en houden rekening met de ideeën en belangen van inwoners door een beroep te doen op de Adviesraad Sociaal Domein (ASD). De ASD heeft advies uitgebracht over onder meer het beleidsplan, de bijbehorende subsidieregels, de verordening en beleidsregels voor het sociaal domein, de collectieve verzekering en beschermd wonen. Daarnaast heeft de ASD ongevraagd advies uitgebracht over kunstgrasvelden, mantelzorgwaardering en hangjongeren.
- Wij stimuleren ontmoetingen tussen inwoners en deelname aan sociale activiteiten om hiermee de sociale cohesie en zorg voor elkaar te bevorderen, met bijzondere aandacht voor inwoners met een ondersteuningsvraag. Voorbeelden zijn de deelname van jeugd met een verstandelijke beperking aan de Special Olympics en de activiteiten om op het gebied van cultuur oud en jong samen te brengen in het '*Talenthouse 18+ en 67+*' en subsidies voor de extra begeleiding en de aanpassing van bladmuziek bij een muziekvereniging ten behoeve van senioren.
- Via het ZEIL Fonds stimuleren wij bewonersinitiatieven binnen de eigen straat, de wijk of gemeente breed. Naast de bekende straatfeesten en buurt barbecues waarbij inwoners meer met elkaar in contact kwamen, waren er ook nieuwe initiatieven, zoals naailessen voor vrouwen met een niet-westerse achtergrond, de plaatsing van een basketballpaal voor jeugd, herdenkingsbijeenkomst (lichtjesavond) georganiseerd vanuit het hospice, persoonlijk bezoek door en aan de bewoners van de Freesiastraat.
- In 2017 was er ruimte vanuit het ZEIL fonds om eenmalig extra te investeren in AED's. In totaal zijn 10 nieuwe AED's aangeschaft in samenspraak met Veilig Hart Lansingerland.
- Het Vrijwilligersinformatiepunt (VIP) heeft in 2017 veel vrijwilligers succesvol gematcht met verenigingen en stichtingen. Daarnaast maakt het VIP promotie voor vrijwilligerswerk en biedt het VIP in het kader van deskundigheidsbevordering cursussen en trainingen aan vrijwilligers om hen te coachen en te scholen.
- Wij reiken jaarlijks de vrijwilligersprijs uit om vrijwilligerswerk goed op de kaart te zetten.

Vergroten van de eigen kracht van de inwoners

- Wij verlenen subsidies voor bijeenkomsten over dementie en/of leven met een beperking.
- Via bibliotheekwerk en de lokale omroep verzorgen verschaften wij informatie, bevorderen wij kennisoverdracht bieden wij andere vormen van educatie aan. Hiermee hebben wij bijgedragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid en talenten van de inwoners, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.
- Wij voorzien in bemiddeling bij onenigheid tussen bureaus waar zij zelf niet meer uitkomen. Hierin voert 3B Wonen de trajecten van inwoners van huurwoningen uit en verleent de gemeente subsidie voor de bemiddeling in situaties die zich afspelen rond koopwoningen.
- Wij gaan eenzaamheid tegen door het opstellen van een plan van aanpak, de organisatie van een werkconferentie en het ondertekenen van een manifest samen met alle betrokken partijen.
- Wij ondersteunen van mantelzorgers, onder ander door te voorzien in een Steunpunt Mantelzorg dat een eerste aanspreekpunt is voor mantelzorgers, mantelzorgvoorzieningen organiseren en de dag van de Mantelzorger aan te grijpen om mantelzorgers in het zonnetje te zetten.

4.3 Doorkijk 2018

Voor het doel Samenleving formuleren wij in 2018 de onderstaande inhoudelijke aandachtspunten.

Figuur 15: stand van zaken aandachtspunten Samenleving

Aandachtspunt	Toelichting & aanpak
Formalisatie pilots ondersteuning mantelzorgers	We ontwikkelen een Mantelzorgpakket 2018 op basis van ervaringen uit de pilots in 2016 en 2017. De toegang voor de voorzieningen bij het Steunpunt Mantelzorg richten we steviger in.
Activiteiten om eenzaamheid te voorkomen	We geven uitvoering aan het eerste jaar van het plan van aanpak tegengaan eenzaamheid, onder meer door wijkrestaurants en samenstelling van een cursus- en trainingsaanbod voor inwoners en professionals en activiteiten in het kader van de 'week van de eenzaamheid'.
Verbinding tussen samenleving en sport	In 2018 schrijven we een nieuwe sportnota. Vanuit Samenleving zijn we hier nauw bij betrokken, vanwege de sterke relatie tussen de doelstellingen op het gebied van gezondheid en deelname aan de samenleving.
Uitvoering beleidsaccenten	Twee van de in het beleidsplan vastgestelde beleidsaccenten hebben betrekking op de doelgroep samenleving <i>Lansingerland houdt eenzamen aan boord</i> en <i>Oog voor de vrijwillige inzet</i> . In 2017 hebben wij voor ieder van deze accenten uitvoeringsplannen opgesteld, deze voeren wij in 2018 uit.

5 DOELGROEP: JEUGD

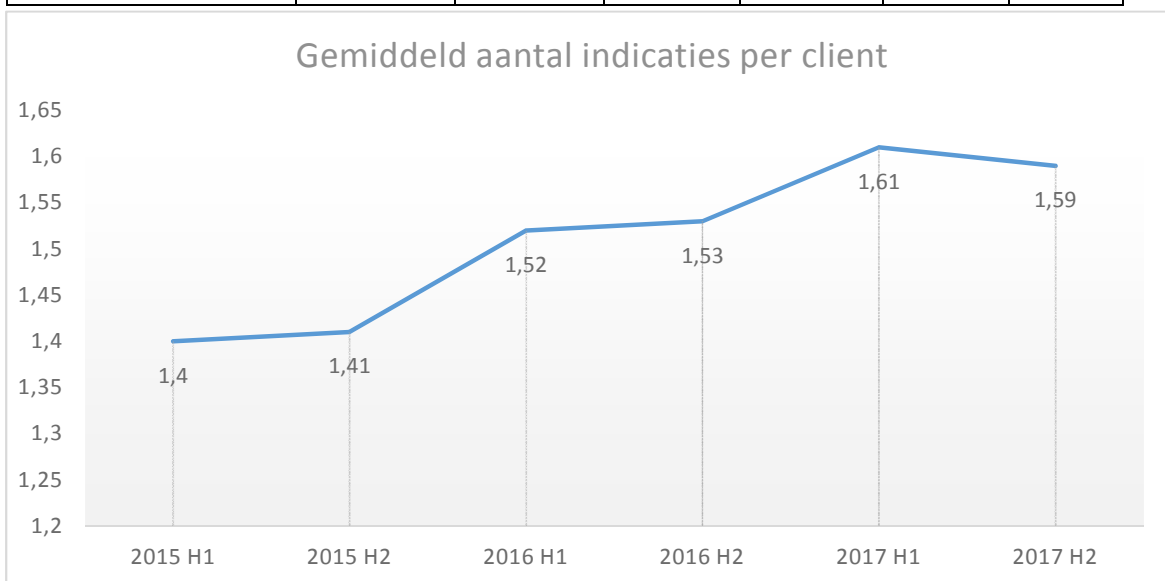
Ons doel: Jongeren ontwikkelen zich veilig en gezond tot zelfredzame inwoners

5.1 Wat zeggen de cijfers?

In hoofdstuk 2 zagen wij dat het aantal cliënten in de jeugdzorg sinds 2017 sterk toegenomen is. In de onderstaande figuur is deze ontwikkeling nader uitgesplitst.

Figuur 16, aantal lopende indicaties en cliënten Jeugd (0-18 jaar) (bron: GWS)

	2015		2016		2017		
	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	
Indicaties Jeugdwet	1702	1770	1657	1913	2133	2327	↑
Cliënten Jeugdwet	1219	1259	1092	1250	1321	1465	↑
Gem. indicaties/cliënt JW	1,40	1,41	1,52	1,53	1,61	1,59	↑
Indicaties Wmo	122	133	147	157	168	142	◆
Cliënten Wmo	51	53	54	57	62	68	↑
Gem. indicaties/cliënt Wmo	2,39	2,51	2,72	2,75	2,71	2,09	↓
Totaal indicaties Jeugd	1824	1903	1804	2070	2301	2585	↑
Totaal Cliënten Jeugd	1270	1312	1146	1307	1383	1533	↑

In figuur 17 is deze ontwikkeling per ondersteuningsvorm weergegeven.

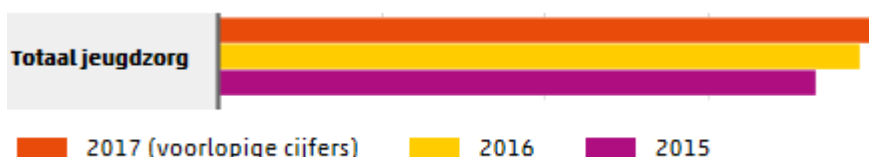
Figuur 7: aantal cliënten jeugdzorg per ondersteuningsvorm (bron: GWS)

	H1 2015	H2 2015	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	
Basis GGZ Intensief	61	62	67	81	102	157	↑
Basis GGZ Kort	126	120	58	72	58	42	↓
Basis GGZ Midden	114	114	81	117	129	171	↑
Jeugd- en opvoedhulp	95	102	107	122	167	204	↑
Jeugd GGZ Dyslexie	163	175	184	182	139	153	↓
Jeugd GGZ Specialistisch	702	743	628	735	803	845	↑
Jeugd met een beperking	121	132	137	137	140	156	◆
Onvolledig Behandeltraject	20	13	3	6	13	10	◆
Eindtotaal	1219	1259	1092	1250	1321	1465	

Wat kunnen we hieruit concluderen?

- Er is binnen de doelgroep jeugd sprake van een toename van zowel het aantal cliënten als het gemiddelde aantal indicaties per cliënt. De toename van het aantal cliënten is ingezet vanaf het eerste halfjaar van 2017, voor die tijd was er sprake van een fluctuerend maar relatief stabiel aantal cliënten.
- De stijging van het aantal cliënten sluit aan bij de landelijke trend: volgens cijfers van het CBS nam het totaal aantal jongeren dat een vorm van jeugdhulp krijgt tussen 2015 en 2017 toe met 11% (van 366.000 naar ruim 405.000 jeugdigen, bron: CBS). In Lansingerland was deze toename over dezelfde periode 17%. Ondanks deze toename blijft het aantal jeugdigen die jeugdhulp ontvangen in onze gemeente relatief laag: landelijk ontvangt 1 op de 9 jeugdigen een vorm van jeugdhulp, in Lansingerland is dit 1 op de 11 jeugdigen.

Figuur 18: landelijke ontwikkeling aantal jongeren met jeugdzorg 2015-2017 (bron: CBS)

- De stijging van het aantal cliënten wordt in Lansingerland veroorzaakt door een toenemend gebruik van GGZ-voorzieningen en Jeugd- en opvoedhulp. Met name in 2017 is dit gebruik sterk gestegen. Opvallend is hierbij dat de intensiteit van de trajecten toeneemt: binnen de Basis GGZ zien we een daling van het aantal korte trajecten, gekoppeld aan een stijging van het aantal intensieve en middelzware trajecten. Ook het gebruik van specialistische GGZ is in 2017 sterk toegenomen.
- De stijging in het gebruik van met name de specialistische jeugdhulp heeft financiële consequenties voor de komende jaren. In bijlage 1 bij deze rapportage gaan wij nader in op de oorzaken en (financiële) gevolgen van deze ontwikkeling.
- Het aantal indicaties voor dyslexie ligt in 2017 lager dan in voorgaande jaren.

Figuur 19, aantal lopende indicaties Jeugd- en Gezinscoaches (bron: GWS)

	2015		2016		2017	
	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft
Jeugd- en Gezinscoach (beschikkingen)	18	45	67	75	69	58

Het gebruik van onze jeugd- en gezinscoaches is stabiel. Een traject van een J&O-coach is de eerste 5 gesprekken vrij toegankelijk, daarna wordt een beschikking afgegeven. In 2017 hebben er naast de in totaal hierboven weergegeven maatwerktrajecten ook 31 vrij toegankelijke trajecten hebben plaatsgevonden.

Veilig Thuis

De gemeente is verantwoordelijk voor het realiseren van een advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. In de regio Rijnmond is dit Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Veilig Thuis heeft een aantal wettelijke taken, zoals het geven van informatie en advies, het doen van onderzoek en het monitoren van duurzame veiligheid ten aanzien van huiselijk geweld (ook voor de doelgroep Volwassenen en Ouderen) en kindermishandeling. Veilig Thuis werkt veel samen met andere organisaties zoals politie, jeugdbescherming, de gemeente en lokale professionals. Naar aanleiding van een bestuurlijke toezegging (T2017-193) geven wij in onderstaande tabel het aantal meldingen en vervolgacties weer.

Onderstaande tabel laat de instroomcijfers en het werkproces van Veilig Thuis zien. Gedurende het jaar is de registratie van cijfers verbeterd waardoor de cijfers niet overal op elkaar aansluiten. Vanaf 2018 is de registratie sluitend.

Figuur 21: instroomcijfers 2017 Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Aantal signalen	345
Politiemelding	272
Meldingen door professionals	45
Zelfmelders	8
Particuliere melding	20
Vervolgacties	330
Naar lokaal veld	144
Naar JBRR of andere organisatie	42
Interventie door Veilig Thuis	20
Onderzoek door Veilig Thuis	35
Tijdelijk huisverbod	9
Geen actie nodig	16
Overig/in behandeling	64

Wat kunnen we hieruit concluderen?

- De meerderheid van de meldingen die binnenkomen bij Veilig Thuis zijn afkomstig van de politie. De politie doet melding bij Veilig Thuis wanneer er a) zorgen zijn over een situatie waarbij een jeugdige t/m 23 jaar betrokken is en/of b) zorgen zijn om kinderen bij een aanhouding of een incident (van een volwassene).
- In 2017 heeft de politie het meldproces verbeterd en onder de aandacht gebracht. Hierdoor is het aantal meldingen toegenomen en bevatten de meldingen meer relevante informatie.
- De grootste groep meldingen wordt doorgezet naar het lokale veld of er vindt een onderzoek door Veilig Thuis plaats. Het lokale veld pakt de melding op wanneer er al een lokale professional betrokken is of als de problematiek dusdanig van aard is dat lokale inzet mogelijk is. Wanneer er signalen zijn maar de situatie meer in kaart moet worden gebracht, doet Veilig Thuis onderzoek.

5.2 Wat hebben we gedaan in 2017?

In 2017 hebben wij de basis die wij sinds de transitie hebben opgebouwd verder uitgewerkt. Speerpunten hierbij waren het verbeteren van het ondersteuningsaanbod voor jeugdigen en hun ouders, investeringen in de kwaliteit van de toegang door integrale deskundigheidsbevordering en trainingen en het verstevigen van het accountmanagement richting onze aanbieders. Hierbij hebben wij extra ingezet op het in beeld brengen en voorkomen van wachtlijsten en het bieden van laagdrempelige en lokale toegang.

- **Verbetering vroegsignalering**

We hebben nieuwe projecten gesubsidieerd (bijvoorbeeld Home Start) en het huidige aanbod uitgebreid (voorlichting, trajecten ouderbegeleiding). Op deze manier pakken we problemen aan voordat deze escaleren. Dit is ook noodzakelijk: binnen de doelgroep jeugd signaleren wij een toenemende mate van complexiteit. De problemen waar wij en onze toegangspartners tegenaan lopen lijken vaker complexer en samenhangend (multiprobleem) te zijn. Dit beeld wordt bevestigd door de stijging van het gemiddelde aantal indicaties, zoals gesignaleerd in paragraaf 5.1.

- **Aanbesteding nieuwe vormen van zorg**

In het eerste halfjaar hebben wij gewerkt aan de aanbesteding voor begeleiding voor Jeugd met een beperking. We zorgen voor een breed aanbod dat aansluit bij de vraag van jongeren en gezinnen in deze doelgroep.

- **Innovatie preventief aanbod**

In het kader van het beleidsaccent '*geen kind in de knel*' hebben wij het preventieve aanbod opnieuw aanbesteed. We beschikken met dit aanbod over trainingen voor het versterken van sociale vaardigheden van kinderen in bijvoorbeeld een echtscheidingssituatie of de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. We hebben beide aanbestedingen afgerond en er is nieuw, innovatief aanbod gecontracteerd per 1/1/2018, waaronder diverse vormen van trainingen op het gebied van sociale vaardigheden en weerbaarheid in combinatie met sport of drama, een training voor ouders om hun kinderen te begeleiden bij bepaald gedrag of na echtscheidingen.

- **Lokale Basis GGZ**

Met ingang van 1 januari 2017 werken wij met lokale contracten voor basis-ggz en dyslexiezorg, in plaats van regionale contracten. Door intensief contact is een betere samenwerking tussen de GGZ aanbieders en de gemeente tot stand gekomen. In de sfeer van preventie hebben wij met de uitwerking van het beleidsaccent '*de leraar trekt aan de bel*' ingezet op verbetering van de zorgstructuur rondom het kind op school. Hierbij ligt de nadruk op verbinding, samenwerking en integraliteit van partijen rondom het kind en het verbeteren van het (vroeg)signaleren van problematiek.

- **Aanbesteding en voorbereiding nieuwe inkoop specialistische Jeugdhulp**

In 2017 heeft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (hierna: GRJR) de uitvoering van het totale pakket aan specialistische jeugdhulp aanbesteed. Bij deze aanbesteding is gekozen voor een nieuwe systematiek, die erop gericht is om bij de inzet van ondersteuning minder product- en meer resultaatgericht te werken, met meer vrijheid voor de professionals. Ook zijn vanuit de GRJR voorbereidingen getroffen voor het vormen van een nieuwe stichting Veilig Thuis per 1/1/2018. De voormalige Advies- en steunpunten Huiselijk Geweld en advies- en meldpunt Kindermishandeling zijn nu één integrale organisatie.

5.3 UITGELICHT: ONDERSTEUNINGSREIS EN WACHTTIJDEN JEUGDZORG

Er is in de media en de (landelijke) politiek veel aandacht voor het onderwerp wachtlijsten in de Jeugdzorg. In haar jaarverslag over 2017 verwoordt de gemeentelijke kinderombudsman van Rotterdam dit als volgt:

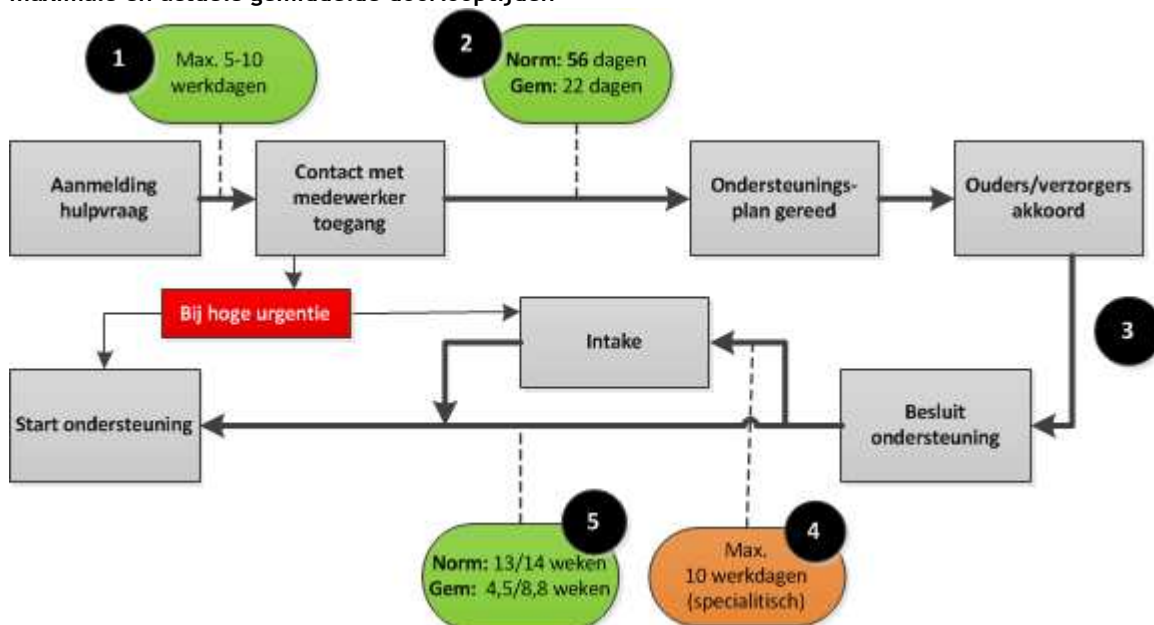
De kinderombudsman over wachttijden in de Jeugdzorg (bron: jaarverslag 2017):

In de loop van 2017 ontving de kinderombudsman steeds vaker signalen over kinderen die geen hulp kregen, terwijl ze dit wel direct nodig hadden. Zo hebben ouders, huisartsen, advocaten, rechters en jeugdhulpverleners hierover hun zorgen geuit aan de kinderombudsman. Vaak kon er geen geschikte behandeling worden gevonden, omdat de wachttijd meerdere maanden tot soms zelfs meer dan een jaar bedroeg. Dit gold in het bijzonder voor de behandelingen in de geestelijke gezondheidszorg (Jeugd-GGZ). (...) Ik maak me in het bijzonder zorgen over de toegang tot de jeugdhulp en de wachtlijsten in de gespecialiseerde jeugdhulp. Ik heb te vaak gezien dat kinderen (nog) geen hulp kregen, terwijl ze dat wel direct nodig hadden.

Om een beeld te geven van de het proces dat jeugdigen en hun ouders/verzorgers doorlopen en de tijd die hiermee gemoeid is hebben wij in de onderstaande figuur een overzicht weergegeven van de ‘ondersteuningsreis’ (ook wel ‘klantreis’) van aanmelding tot aan de start van de ondersteuning voor een aanvraag via de gemeentelijke consulenten. Met deze benadering sluiten wij aan bij de motie 2017-043. Hierin werd het college opgeroepen ‘klantreizen’ in beeld te brengen en hierover te rapporteren in jaarstukken.

Wij laten hierbij de zogenaamde ‘huisartsenroute’, waarbij jeugdigen via een huisarts of medisch specialist naar ondersteuning verwezen worden, buiten beschouwing: de route ligt grotendeels buiten onze beïnvloedingsmogelijkheden. In de ovals bij het proces zijn de maximale en gemiddelde doorlooptijden weergegeven.

Figuur 22: ‘ondersteuningsreis’ jeugdzorg: van ondersteuningsvraag tot start ondersteuning, met maximale en actuele gemiddelde doorlooptijden

Hieronder lichten wij de genummerde stappen toe.

1. **Aanmelding hulpvraag – contact met consulent**

De norm voor de (maximale) tijd tussen een aanvraag voor ondersteuning en het eerste contact met een medewerker van de toegang ligt in Lansingerland op 5-10 werkdagen. Deze norm wordt in de praktijk altijd gehaald, tenzij er sprake is van vertraging vanuit de kant van de ouder/kind (bijvoorbeeld door vakantie). Er bestaan signalen dat in bepaalde gemeenten deze norm niet altijd gehaald wordt, in Lansingerland is dit niet aan de orde.

2. **Contact met consulent – ondersteuningsplan gereed**

Na het contact tussen ouder/verzorger en consulent wordt, indien noodzakelijk, op basis van de brede uitvraag een ondersteuningsplan opgesteld. Dit plan bevat een analyse van de problematiek en oplossingsrichtingen hiervoor. Voor het vaststellen dan dit plan staat in de Algemene wet bestuursrecht een 'onderzoekstijd' van maximaal 8 weken (56 dagen). Op basis van de gegevens uit ons administratieve systeem blijkt dat de gemiddelde doorlooptijd in Lansingerland ruim binnen deze marge valt: gemiddeld is de tijd die verstrijkt tot het ondersteuningsplan gereed is voor verzending naar de ouders slechts 22 dagen.

Overigens is dit de 'normale' route. Wanneer er sprake is van een urgente situatie (bijvoorbeeld omdat de situatie thuis echt onhoudbaar is) wordt dit versneld. Afhankelijk van de mate van urgentie kan dit zelfs leiden tot direct inzetten van ondersteuning of overbruggingszorg. De afweging hiertoe is maatwerk en afhankelijk van de specifieke casus: hier zijn dan ook geen normen voor beschikbaar.

3. **Ouders/verzorgen akkoord – besluit ondersteuning**

Nadat de ouders/verzorgers akkoord zijn met het ondersteuningsplan (deze actie ligt bij de ouders; hiervoor is derhalve geen norm beschikbaar) nemen wij een besluit over de meest passende vorm van ondersteuning.

4. **Besluit ondersteuningsplan – Aanmelding & intake zorgaanbieder**

Nadat er een besluit is over het ondersteuningsplan en de meest passende vorm van ondersteuning kan de daadwerkelijke ondersteuning beginnen. In vrijwel alle gevallen start deze met een intake bij de aanbieder van de hulp. In de nieuwe resultaatgerichte inkoop van de jeugdhulp is vastgelegd dat deze intake binnen 10 werkdagen uitgevoerd wordt. Op dit moment kan de gespecialiseerde aanbieder ook een 'trage' uitvoeren, op basis waarvan bepaald wordt of de wachttijd (indien van toepassing) voor een bepaalde vorm van ondersteuning acceptabel is voor deze jeugdige, of dat start van de ondersteuning en/of overbruggingszorg op korte termijn noodzakelijk is.

5. **Besluit ondersteuning – start ondersteuning**

In landelijke discussie over wachttijden staat in de meeste gevallen de periode tussen het moment van vaststellen van de passende ondersteuning tot aan de start van de zorg centraal. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen de lichtere, lokaal ingekochte zorg (zoals basis GGZ en dyslexiezorg) en de zwaardere, meer specialistische zorg die wij regionaal inkopen (via de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rotterdam Rijnmond).

Voor de lokaal ingekochte zorg is in Lansingerland niet of nauwelijks sprake van wachttijden. Met name voor de Basis GGZ en Dyslexiezorg is de door ons ingekochte capaciteit in 2017 ruim voldoende gebleken om te voldoen aan de vraag. Omdat het hier om redelijk generalistische producten gaat is het voor ouders/verzorgenden tevens makkelijk om te kiezen voor een alternatieve aanbieder, in het geval de capaciteit van een bepaalde aanbieder tijdelijk tekort schiet.

In het kader van het accountmanagement sturen wij op wachttijden en wachtlijsten bij onze gecontracteerde partijen. De in dit kader ingekochte capaciteit is in 2017 ruim voldoende gebleken voor de vraag. De aanbieders bevestigen dat er momenteel geen sprake is van structurele wachttijden⁵. Uitzonderingen hierop komen voor als een ouder/verzorger specifieke wensen heeft, zoals behandeling bij een specifieke aanbieder of op een specifiek tijdstip.

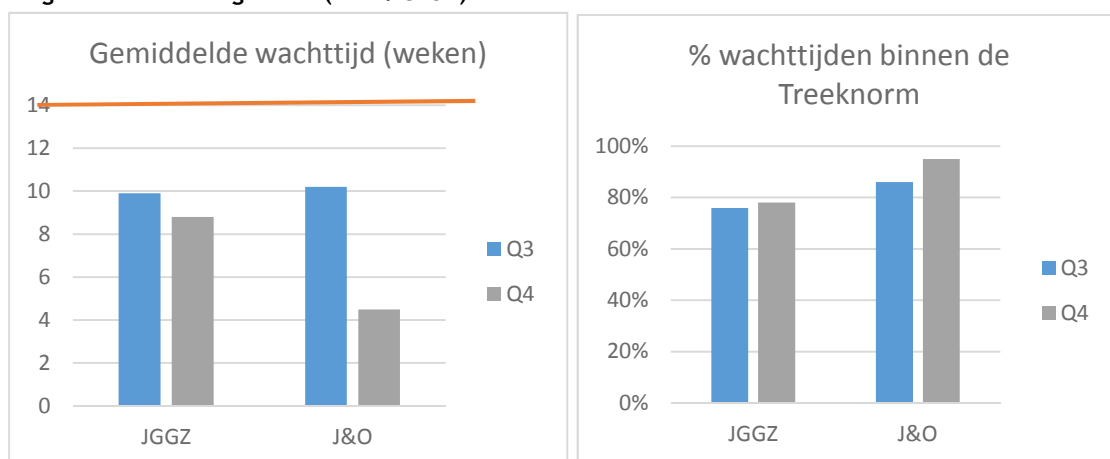
Zoals de naam aangeeft is het aanbod voor **specialistische jeugdzorg** specifiek en bovendien veelal zwaarder. In de discussies over wachtlijsten in de jeugdzorg in de media gaat het vrijwel altijd om deze laatste categorie. In tegenstelling tot de lokaal ingekochte jeugdzorg is hier wel sprake van wachttijden.

Norm voor wachttijden

In de Jeugdhulp wordt aangesloten bij de zgn. Treeknormen. Deze normen stammen uit het zogenaamde Treekoverleg. Hierin hebben zorgaanbieders en verzekeraars afspraken gemaakt over aanvaardbare wachttijden, en deze worden breed geaccepteerd in de jeugdzorg. Voor de specialistische jeugdzorg liggen de Treeknormen op 13 (voor Jeugd & Opvoedhulp) of 14 (voor GGZ) weken.

Sinds het tweede kwartaal van 2017 heeft de GRJR sterk ingezet op het inzichtelijk maken en oplossen van wachttijden in de specialistische Jeugdzorg. Aanleiding hiervoor waren signalen dat er sprake was van toenemende wachttijden. Deze aanpak lijkt succes te hebben: de cijfers van het vierde kwartaal laten een daling zien van de gemiddelde wachttijd voor de belangrijkste producten: (specialistische) jeugdgezondheidszorg en Jeugd & opvoedhulp. In figuur 23 is de gemiddelde wachttijd en het percentage wachttijden dat binnen de Treeknorm valt voor het derde en vierde kwartaal van 2017 weergegeven. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de wachttijden binnen deze normen vallen. Bovendien is er sprake van een daling van de wachttijden in het vierde kwartaal ten opzichte van het derde.

Figuur 23: retrospectieve wachttijden voor specialistische jeugdzorg voor cliënten woonachtig in de gemeente Lansingerland (bron: GRJR)

Een aandachtspunt is dat het aantal cliënten op wachtlijsten voor specialistische jeugdzorg in het vierde kwartaal gestegen is. De ondersteuning van het grootste gedeelte van jeugdigen op deze wachtlijst wordt echter binnen de Treeknormen opgestart.

⁵ Volgens opgave van de aanbieders liggen de wachttijden voor ondersteuning in de basis GGZ tussen 2 en 5,5 weken.

5.4 Doorkijk 2018

Voor de doelgroep jeugd formuleren wij in 2018 de onderstaande inhoudelijke aandachtspunten.

Figuur 24: aandachtspunten doelgroep Jeugd 2018

Aandachtspunt	Toelichting & aanpak
Inzet op samenwerking huisartsen	In onze gemeente vindt een relatief groot gedeelte van de verwijzingen plaats via huisartsen. Hoewel er met zowel huisartsen als aanbieders afspraken zijn om de passendheid van de geboden ondersteuning te garanderen lijken deze nog niet altijd waterdicht te zijn. Door beter samen te werken met huisartsen en onze toegang zijn er mogelijkheden om meer kinderen passende basis GGZ of vrij toegankelijke vormen van ondersteuning te bieden.
Onderzoek toename jeugdhulp	Naar aanleiding van de toename van het aantal cliënten en het aantal indicaties per jeugdige laten wij in 2018 een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de oorzaken, prognose en beheersmaatregelen van deze toename. Op basis van de resultaten van dit onderzoek scherpen wij ons beleid en onze uitvoering aan.
Uitvoering beleidsaccenten	Vier van de in het beleidsplan vastgestelde beleidsaccenten hebben betrekking op de doelgroep jeugd: <i>'elk kind een kans'</i> , <i>'kinderen uit de knel'</i> , <i>'de leraar trekt aan de bel'</i> en <i>'pubers in de spotlight'</i> . In 2017 hebben wij voor ieder van deze accenten uitvoeringsplannen opgesteld, deze voeren wij in 2018 uit.

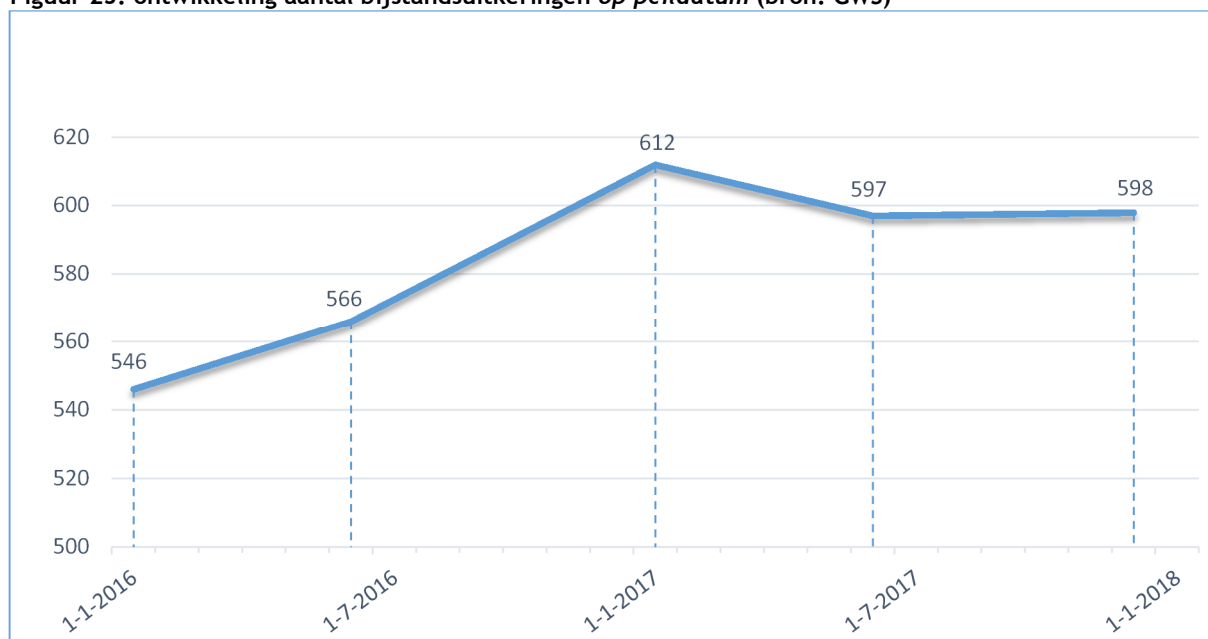
6 Doelgroep: Volwassenen

Ons doel: Volwassenen zijn financieel en zorgzelfstandig door arbeids- of maatschappelijke participatie

6.1 Participatie: wat zeggen de cijfers?

In de onderstaande tabel is het aantal bijstandsuitkeringen op verschillende peildata weergegeven.

Figuur 25: ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen op peildatum (bron: GWS)⁶

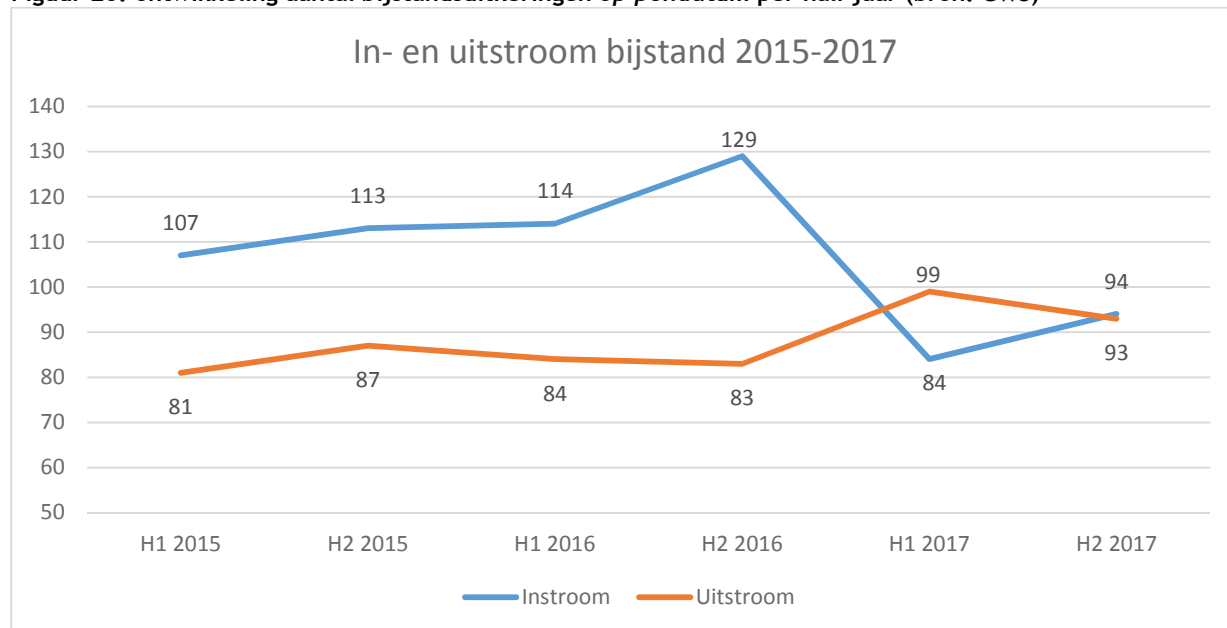
Wat kunnen wij hieruit concluderen?

In 2017 was sprake van een trendbreuk: nadat het aantal bijstandsuitkeringen sinds 2014 ononderbroken steeg, is deze in 2017 gestabiliseerd en zelfs licht gedaald. Dit wordt verklaard door een lagere instroom en een hogere uitstroom in 2017. Wij verklaren deze ontwikkeling als volgt:

- **Hogere uitstroom:** in 2017 hebben wij meer dan voorheen kandidaten naar betaald werk kunnen begeleiden. Mede dankzij onze inzet zijn deze inwoners weer financieel zelfredzaam. Dit is onder andere het resultaat van de inzet van de Werkacademie en het Werkgeversservicepunt ZHC.
- **Lagere instroom:** de ontwikkeling van de instroom wordt voornamelijk beïnvloed door (economische) ontwikkelingen waar wij weinig invloed op hebben. Immers, wie recht heeft op een uitkering krijgt deze ook. Wij hebben bijgedragen aan deze lagere instroom door al aan de poort inwoners die een bijstandsuitkering aanvragen direct naar betaald werk te begeleiden. Dan is een uitkering niet meer noodzakelijk en voorkomen we dus nieuwe instroom. Daarnaast speelt mee dat we in 2017 relatief weinig nieuwe instroom hadden als gevolg van het huisvesten van asielgerechtigden. Er werden dit jaar veel asielgerechtigden geplaatst in het kader van een gezinshereniging: in zo'n geval is er geen sprake van een extra bijstandsuitkering.

In figuur 26 is het verloop van de in- en uitstroom over de periode 2015-2017 weergegeven.

⁶ Het aantal uitkeringen uit de bovenstaande figuur (598) wij af van de het aantal cliënten uit figuur 4 van deze rapportage. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat bij gezinsuitkeringen meerdere individuen onder één uitkering vallen, en doordat figuur 25 een momentopname betreft, terwijl figuur 4 een totaaloverzicht geeft over alle cliënten van de afgelopen half jaar.

Figuur 26: ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen op peildatum per half jaar (bron: GWS)

In figuur 27 is de onderverdeling van de totale in- en uitstroom weergegeven.

Figuur 27: verdeling in- en uitstroom uitkeringen per kwartaal (bron: GWS)

	H1 2015	H2 2015	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	Totaal 2017
Instroom, waarvan:	107	113	114	129	84	94	178
- Arbeid/dienstbetrekking/studie	35	37	44	47	37	38	75
- Verhuizing	10	20	33	15	14	16	30
- Statushouders	14	22	11	53	18	22	40
- Overig / relationeel	48	34	26	14	15	18	33
Uitstroom, waarvan:	81	87	84	83	99	93	192
- Arbeid/dienstbetrekking/studie	45	44	50	44	61	47	108
- AOW & verhuizing	17	21	9	16	17	16	33
- Overig / relationeel	19	22	25	23	21	30	51
Saldo	26	26	30	36	-15	1	-14

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het aantal kandidaten uit figuur 25 dat een gedeeltelijke uitkering ontvangt.

Figuur 28: Aantal uitkeringsgerechtigden met aanvulling inkomen op de uitkering

	H1 2015	H2 2015	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017
Totaal aantal uitkeringen per einde periode	510	546	566	612	597	598
0- 75% van normbedrag aan inkomen	113	118	121	114	111	109
75-100% van normbedrag aan inkomen	22	14	14	17	15	13

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

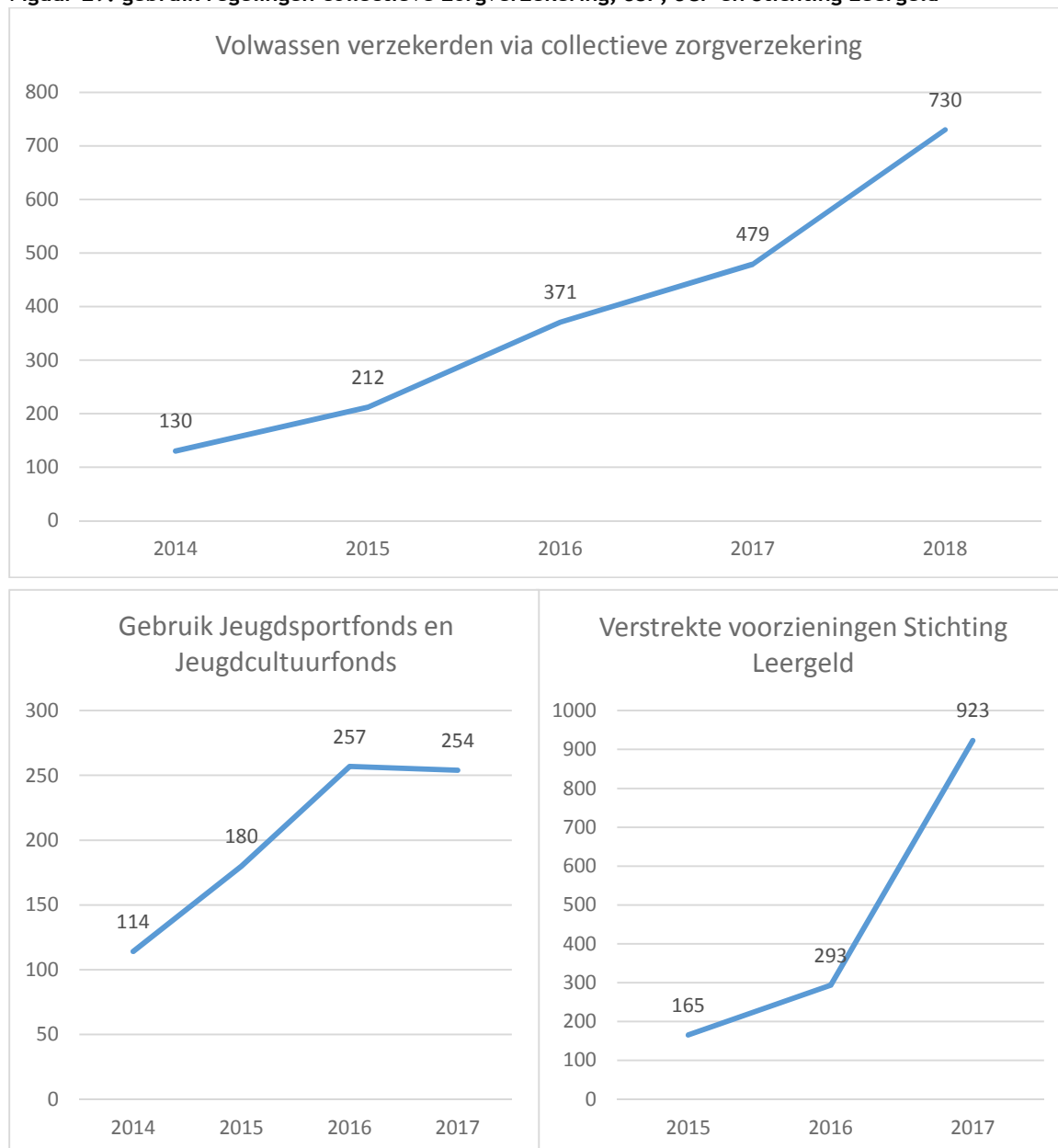
- De voornaamste oorzaak van de 'piek' in het aantal instromers in het tweede halfjaar van 2016 lag in de op dat moment ingestroomde statushouders. Dit wordt verklaard door de ingebruikname van de Hergerborch in die periode.
- Met name in het eerste halfjaar van 2017 lag het aantal uitstromers naar arbeid/dienstbetrekking/studie hoog. De uitstroom is gedurende 2017 stabiel gebleven; de instroom is in de 2^e helft van 2017 min of meer gelijk aan de uitstroom geweest.

- Hoewel het aantal uitkeringen daalt, stijgt het aantal kandidaten licht (zie de cijfers in figuur 4). Dit duidt erop dat het percentage meerpersoonshuishoudens in de bijstand toeneemt. Dit kunnen wij vermoedelijk verklaren door de instroom van gezinsherenigers die zich vestigen bij eerder in Lansingerland gehuisveste statushouders.

6.2 Armoede en inkomensondersteuning

Lansingerland kent diverse regelingen voor inkomensondersteuning. Het gebruik van het merendeel van deze instrumenten is de afgelopen jaren stabiel, maar drie regelingen laten een flinke groei zien.

Figuur 29: gebruik regelingen collectieve zorgverzekering, JSF, JCF en Stichting Leergeld

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

- Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is sinds 2015 sterk toegenomen. Dit komt deels doordat we vanaf dat jaar een extra pakket hebben toegevoegd aan ons aanbod. Dit pakket is bedoeld voor inwoners met een inkomen net boven bijstandsniveau en met hoge zorgkosten. Met het

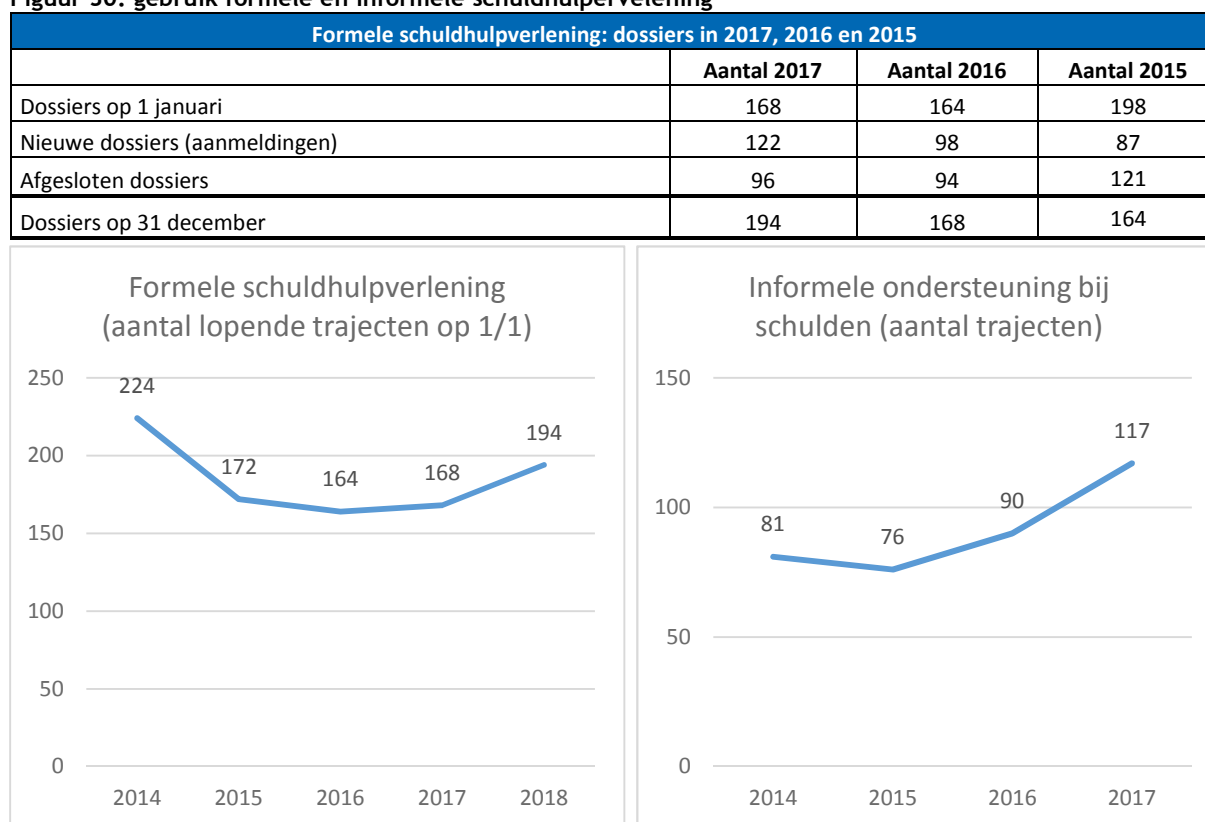
pakket wilden wij deze groep inwoners tegemoetkomen voor het wegvallen van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken & gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie eigen risico (Cer). Op 1 januari 2014 zijn deze regelingen afgeschaft.

- In 2014 begonnen wij met het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Beide fondsen zien een toename van het gebruik sinds dat eerste jaar.
- In 2015 gingen wij een samenwerking aan met Stichting Leergeld. Vanaf de start is het gebruik⁷ elk jaar flink toegenomen. De groei in 2017 wordt mede veroorzaakt doordat wij in dat jaar het aanbod via Stichting Leergeld hebben kunnen uitbreiden met bijvoorbeeld Stichting Jarige Job, een Kindpas en een abonnement op de Kievit.

Schuldhulpverlening

Er is sprake van een toename van het aantal formele en informele ondersteuningstrajecten bij schulden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere instroom ten opzichte van 2015 en 2016.

Figuur 30: gebruik formele en informele schuldhulpverlening

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

- De dalende lijn in het aantal formele schuldhulpverleningstrajecten is onderbroken. Sinds 2016 is er zelfs sprake van een stijging. Wij verklaren deze toename doordat wij de drempels tot de gemeentelijke schuldhulp in het nieuwe Beleidsplan Schuldhulpverlening verlaagd hebben en ingezet hebben op het eerder in beeld krijgen van inwoners met problematische schulden.
- De bovenstaande tabel laat een stijging zien van het aantal inwoners dat gebruik maakt van informele ondersteuning op het gebied van schulden. Deze ondersteuning bestaat uit de dienstverlening van Humanitas Thuisadministratie en Schuldhulpmaatje. Deze laatste is pas actief sinds eind 2015, dit nieuwe aanbod verklaart een groot deel van de stijging sinds dat jaar. Een groot

⁷ De tabel bevat het aantal verstrekkingen, dus niet het aantal individuele kinderen. Eén kind kan meerdere voorzieningen krijgen via Stichting Leergeld.

deel van de gebruikers van Schuldhulpmaatje vindt deze overigens buiten de gemeentelijke kanalen om, bijvoorbeeld via de eigen website van deze organisatie.

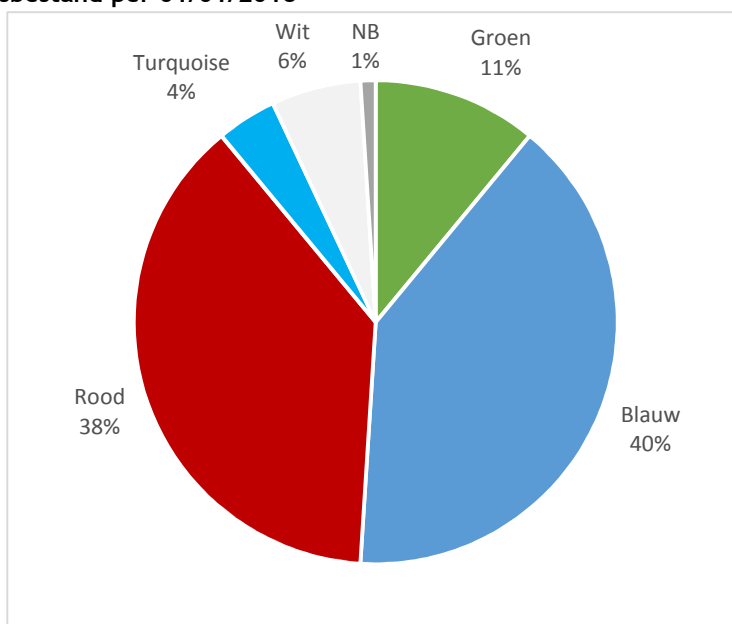
6.3 Uitgelicht: samenstelling van het uitkeringenbestand

In het in januari 2018 vastgestelde ‘kader en ontwikkelagenda voor monitoring’ (T17.39161) constateerden wij dat er behoefte en aanknopingspunten bestaan voor het verbeteren van de monitoring binnen het beleidsveld participatie. In deze paragraaf geven wij hier invulling aan.

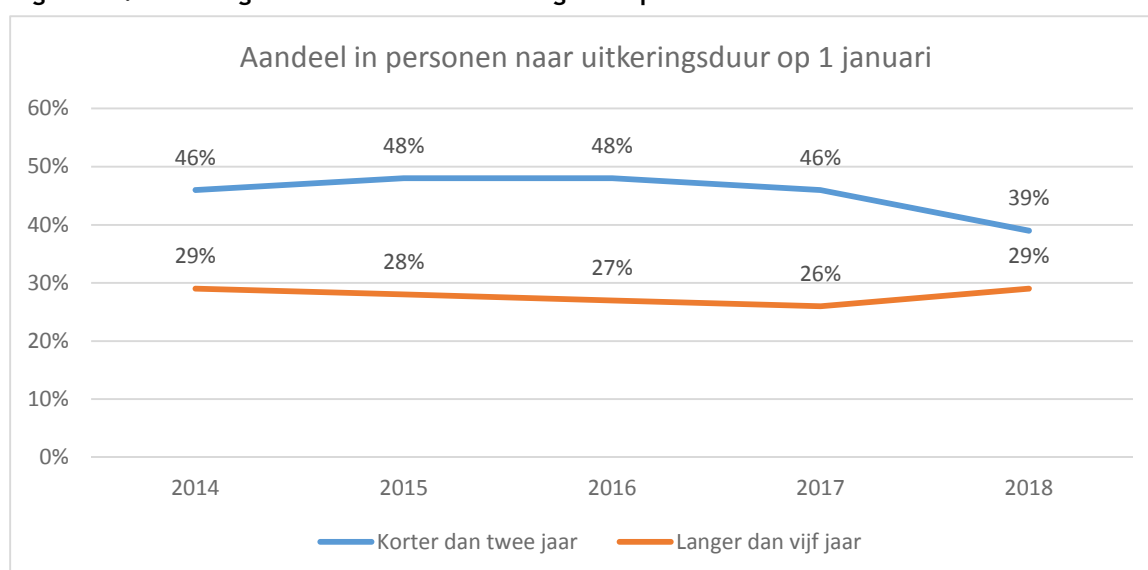
In het kader van het participatiebeleid hebben wij aan iedere ontvanger van iedere een bijstandsuitkering een categorie gekoppeld. Deze categorieën geven aan in welke mate bijstandsgerechtigden naast arbeid en inkomen ook andere problemen ervaren en geven hierdoor een beeld van de arbeidsperspectieven van iedere bijstandsgerechtigde.

Figuur 31: samenstelling van het uitkeringsbestand per 01/01/2018

Groen: 67 (11%)
Binnen 6 maanden toe te leiden naar regulier betaald werk
Blauw: 239 (40%)
Tijdelijke belemmeringen en/of te ontwikkelen capaciteiten: niet direct bemiddelbaar
Rood: 225 (38%)
Zware problemen op diverse leefgebieden: grote afstand tot de arbeidsmarkt
Turquoise: 25 (4%)
Arbeidsbeperkten
Wit: 38 (6%)
Volledige ontheffing van de arbeidsverplichting

Figuur 32: verdeling kandidaten naar uitkeringsduur per 01/01/2018

Uit de bovenstaande tabel vallen met name de twee knikken in 2017 op. De knik bij de categorie 'Korter dan twee jaar in de bijstand' wordt veroorzaakt door de forse instroom van uitkeringsgerechtigden in 2015; twee jaar later ontvangen zij immers minimaal twee jaar bijstand. De knik bij de categorie 'Langer dan vijf jaar' komt door eenzelfde ontwikkeling vijf jaar terug. Deze twee ontwikkelingen samen betekenen dat de gemiddelde uitkeringsduur de afgelopen jaren is toegenomen; men zit dus langer in de bijstand.

In de onderstaande tabel hebben wij aangegeven wat het verband is tussen de duur van de ontvangen uitkering en de categorie van de ontvanger. Opvallende afwijkingen van het gemiddelde zijn in groen en rood weergegeven.

Figuur 33: verband tussen uitkeringsduur en categorie (per 31/12/2017)
(legenda: rood = significant hoger dan gemiddeld, groen = significant lager)

Duur uitkering maanden	Groen	Blauw	Rood	Turquoise	Wit	gemiddeld
0-2 jaar	36%	44%	37%	52%	34%	41%
2-4 jaar	40%	27%	23%	16%	18%	25%
4-6 jaar	9%	11%	16%	8%	8%	10%
6-8 jaar	7%	4%	8%	12%	11%	8%
Meer dan 8 jaar	7%	15%	16%	12%	29%	16%

Uit de bovenstaande figuur blijkt geen significante samenhang tussen de duur van de uitkering en de kleurencategorie.

In de onderstaande tabel is aangegeven het verband en het historische verloop de samenstelling van het uitkeringenbestand naar duur van de uitkering weergegeven.

Figuur 34: historische samenstelling uitkeringsbestand naar duur van de ontvangen uitkering

Duur uitkering	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	31-12-2017	Mutatie in 2017
0-2 jaar	248	283	300	241	-59
2-4 jaar	95	109	132	155	23
4-6 jaar	47	42	65	72	7
6-8 jaar	63	39	36	39	3
Meer dan 8 jaar	32	67	79	91	-2
Totaal	485	540	612	598	-14

De grootste verandering van het bestand bijstandsgerechtigden vindt plaats in de categorie mensen die 0-2 jaar een uitkering ontvangen. Deze mensen stromen gedeeltelijk door naar de categorie 2-4 jaar (zie ook de hogere instroom in die categorie), maar stromen ook vaker uit naar betaald werk.

6.4 Doelgroep volwassenen: Wmo

Figuur 35: aantal indicaties Volwassenen (18 t/m 67)/Wmo (bron: GWS)

	2015		2016		2017	
	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft
Indicaties Wmo, waarvan:	841	890	868	847	909	940⁸

⁸ Ten behoeve van de zuiverheid zijn 260 her-indicaties vanwege een wijziging van aanbieder van hulpmiddelen in de aantallen niet meegenomen. Mutaties: hulpmiddelen -217; individueel vervoer -21; woonvoorzieningen -22.

▪ Woonvoorziening ⁹	64	64	72	79	80	90	↑
▪ Huishoudelijke Ondersteuning	100	157	108	100	107	108	◆
▪ Hulpmiddel	226	243	251	276	268	274	◆
▪ Vervoersvoorziening (coll. + ind.)	203	214	226	289	253	271	↑
▪ Begeleiding	235	203	209	173	197 ¹⁰	197	◆
▪ Verblijf / Persoonlijke verzorging	13	9	2	1	4	4	◆
Clënten Wmo	415	425	424	444	465	485	↑
<i>Gem. indicaties/cliënt</i>	2,03	2,09	2,05	1,91	1,95	1,95	◆

Het aantal volwassen cliënten dat ondersteuning ontvangt in het kader van de Wmo stijgt licht. Deze stijging wordt veroorzaakt door een lichte stijging van het aantal volwassenen met een woonvoorziening en een vervoersvoorziening. Voor deze lichte stijging binnen de doelgroep volwassenen hebben we geen specifieke verklaring.

6.5 Wat hebben we gedaan in 2017?

▪ Inzet extra middelen inkomensondersteuning ('Klijnsmagelden')

In 2017 hebben we veel inwoners, jong en oud, kunnen bereiken met ons inkomensondersteuningsbeleid. Mede door de extra middelen van voormalig staatssecretaris Klijnsma konden we een extra impuls geven aan het Kindpakket. We hebben het Jeugdsportfonds uitgebreid met een zwemdiplomaregeling, we hebben een abonnement voor speeltuin de Kievit en de verjaardagsdoos van Stichting Jarige Job toegevoegd aan het aanbod van Stichting Leergeld.

▪ Extra inzet Werkgeversbenadering en re-integratie

We hebben, zoals u eerder heeft kunnen lezen, in 2017 meer kandidaten naar betaald werk begeleid. Hierbij maakten wij onder andere gebruik van de Werkacademie. Dit is een traject van de gemeente Zoetermeer, gericht op het jobready maken en vervolgens bemiddelen van kandidaten. Ook hebben onze kandidaten werkervaringsplaatsen vervuld bij onder andere Biesieklette en Rataplan. Voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werken wij samen met Middin in ons project Participeer. Jongere werkzoekenden krijgen ondersteuning van de Jonge Krijger en voor inwoners met een arbeidsbeperking kopen wij plaatsen in bij de sociale werkvoorziening. Daarnaast draaiden we in 2017 drie verschillende pilots op het gebied van de begeleiding van asielgerechtigden. Door deze pilots hebben we een goed beeld gekregen van welke trajecten werken. Dat heeft vervolgens geresulteerd in de inkoop van trajecten voor deze doelgroep, die in 2018 gaan starten. Tot slot werken we binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal samen om werkgevers zo goed mogelijk te helpen bij het vinden van goed personeel.

▪ Vangnetuitkering

Over het jaar 2016 hebben we in 2017 een Vangnetuitkering aangevraagd, ter compensatie van het tekort op ons budget voor bijstandsuitkeringen. U bent geïnformeerd over de positieve uitslag van deze aanvraag. In 2018 dienen wij wederom een aanvraag in voor een Vangnetuitkering, dit keer over het jaar 2017.

▪ Sociale Werkvoorziening (WSW)

De kosten voor de Wsw lopen de komende jaren op. Samen met de gemeente Pijnacker-Nootdorp hebben we onze mogelijkheden voor de toekomst van de Wsw in beeld gebracht. Dit heeft geresulteerd in vier scenario's. Na consultatie van de raad, college, ASD en betrokken partijen

⁹ De opgevoerde indicaties voor onderhoud of reparatie aan voorzieningen zijn ten behoeve van de zuiverheid niet meegenomen.

¹⁰ In dit aantal zijn 95 correctie-indicaties (ingangdatum indicatie 22-05-2017) ten behoeve van de interne controle niet opgenomen.

blijven twee scenario's over: continueren van de huidige situatie en het meer in eigen beheer uitvoeren. In 2018 werken we deze businesscases verder uit en nemen we een besluit.

- **Inloop GGZ in Hergerborch**

Sinds medio april is de Inloop GGZ weer gevestigd in De Koepel bij de Hergerborch. Professionals en vrijwilligers zijn hier aanwezig om op een laagdrempelige manier ondersteuning te bieden aan inwoners met GGZ problematiek.

- **Regionaal plan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang**

Inwoners uit Lansingerland die, vanwege hun problematiek, gebruik moeten maken van beschermd wonen of van de maatschappelijke opvang kunnen terecht bij Centraal Onthaal in Rotterdam. Dat is het centrale loket voor de regio dat de brede uitvraag voor deze doelgroep uitvoert. In samenwerking met de andere regiogemeenten die binnen de centrumgemeente Rotterdam vallen, is een nieuw regionaal beleidsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang opgesteld. Belangrijke aspecten van het plan zijn:

- Er is aandacht voor lokale verschillen in de ontwikkeling van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.
- De uitgangspunten van het plan hebben onder meer betrekking op de inzet op eigen kracht en zelfredzaamheid (meedoen naar vermogen) en werken vanuit een herstelgerichte integrale inzet.
- In het plan is aandacht voor de balans tussen enerzijds de keuzevrijheid van de cliënt in de benodigde ondersteuning en anderzijds de grenzen aan die keuzevrijheid, gezien de inkoopafspraken en beschikbaarheid van voorzieningen.
- Het plan gaat in op de samenwerking en afstemming tussen de regiogemeente en de centrumgemeente.

6.6 Doorkijk 2018

Voor de doelgroep volwassenen formuleren wij in 2018 de onderstaande inhoudelijke aandachtspunten.

Figuur 36: aandachtspunten doelgroep volwassenen 2018

Aandachtspunt	Toelichting & aanpak
Extra inzet voor asielgerechtigden	In 2018 zetten we extra in op het begeleiden van statushouders naar betaald werk. Verder krijgen professionals extra deskundigheidsbevordering om goede ondersteuning te bieden en starten we een nieuw project @home. In dit project leren statushouders meer over opvoeden in Nederland. De doelstelling van het project @home is om vluchtelingengezinnen laagdrempelige opvoedingsondersteuning te bieden en de drempel naar lokale maatschappelijke organisaties te verlagen.
Nieuwe inkoop begeleiding bij re-integratie	In 2018 starten we een nieuwe aanbesteding om bijstandsgerechtigden werkfit te maken en te begeleiden op de werkplek.
Pilot Het Nieuwe Wij	In 2018 starten we een nieuwe pilot samen met het bedrijfsleven en de samenleving met als doel om meer uitkeringsgerechtigden te begeleiden naar werk.
Wonen – algemeen	Voor verschillende leeftijdsgroepen en doelgroepen brengen we in 2018 in beeld hoe vraag en aanbod van woningen (al dan niet zelfstandig of in een woonvorm eruit ziet).
Toekomst Beschermd Wonen	Op dit moment denken we bij Beschermd Wonen aan een intramurale setting. In de toekomst krijgt het Beschermd Wonen

	meer plek in de buurt; waar mogelijk wonen inwoners met psychische of psychiatrische problematiek thuis, met ondersteuning van een netwerk. In 2018 starten we de verkenning naar de wijze waarop deze ondersteuning in Lansingerland vorm kan krijgen.
Uitvoering beleidsaccenten	Vier van de in het beleidsplan vastgestelde beleidsaccenten hebben betrekking op de doelgroep volwassenen: <i>‘Werken aan werk’</i> , <i>‘Lansingerland houdt eenzamen aan boord’</i> , <i>‘Grip op geld’</i> en <i>‘Oog voor de vrijwillige inzet’</i> . In 2017 hebben wij voor ieder van deze accenten uitvoeringsplannen opgesteld, deze voeren wij in 2018 uit.

7 Doelgroep: Ouderen

Ons doel: Ouderen blijven zo zelfstandig als mogelijk functioneren, wonen en participeren

7.1 Wat zeggen de cijfers?

Figuur 37: indicaties en cliënten Wmo, doelgroep Ouderen (> 67) (bron: GWS)

	2015		2016		2017		
	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft	1 ^e helft	2 ^e helft	
Indicaties Wmo, waarvan:	2197	2086	1986	1965	1965	1963	◆
▪ Woonvoorziening	133	149	167	177	206	214	↑
▪ Huishoudelijke Ondersteuning	626	526 ¹¹	479	451	444	433	↓
▪ Hulpmiddel	315	314	299	301	297	297 ¹²	◆
▪ Vervoersvoorziening	936	937	918	911	909	927	◆
▪ Begeleiding	186	159	123	118	107	87	↓
▪ Verblijf	1	1	0	7	2	5	◆
Cliënten Wmo	1263	1230	1181	1168	1170	1182	◆
Gem. indicaties/cliënt	1,74	1,70	1,68	1,68	1,68	1,66	◆

Wat kunnen wij hieruit concluderen?

- Het aantal woonvoorzieningen loopt op. Een verklaring hiervoor is mogelijk het scheiden van wonen en zorg. Ouderen blijven langer thuis wonen in hun eigen huis. Om dat mogelijk te maken, doen ouderen vaker een beroep op de Wmo voor een aanpassing in hun woning.
- Het aantal cliënten dat gebruik maakt van huishoudelijke ondersteuning neemt sinds 2015 gestaag af, maar we verwachten in 2018 weer een toename. De afname is het gevolg van de te hoge eigen bijdrage en de ontevredenheid van de cliënten. Uit onderzoek (door onafhankelijk onderzoeksbureau AEF) is gebleken dat de kwaliteit van de huishoudelijke ondersteuning sinds de invoering van de resultaatfinanciering verslechterd is en dat onze inwoners minder uren ondersteuning hebben gekregen. Ook uit ons eigen cliëntervaringsonderzoek blijkt dat de tevredenheid van inwoners is gedaald sinds invoering van de resultaatfinanciering. In 2017 hebben we de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen verlaagd en in april 2018 voeren we een nieuwe werkwijze in: we stellen dan weer een indicatie op het benodigde aantal uren hulp bij het huishouden.

Vrij toegankelijke voorzieningen

Wij hebben het aanbod van vrij toegankelijke voorzieningen voor ouderen het afgelopen jaar uitgebreid. Zo is de vrij toegankelijke dagbesteding uitgebreid met het Breinplein, een aanbod voor mensen met beginnende dementie. De begeleiding is daartoe uitgebreid met een specialist op het gebied van geheugenproblematiek.

Er is sprake van een stijgende lijn in het gebruik van Take Care en huishoudelijke ondersteuning voor mantelzorgers (HHT). In de periode januari tot en met augustus 2017 hebben in totaal 58 van onze inwoners gebruik gemaakt van Take Care en 80 inwoners van HHT.

We werken hard aan goede relaties met onze maatschappelijke partners en voeren op regelmatige basis accountgesprekken. We zien dat steeds meer inwoners gebruik maken van het vrij toegankelijke aanbod. Een stijgend aantal ouderen doet een beroep op het ouderenadvies. Zij vragen hulp bij administratie,

¹¹ Hieruit zijn 499 her-indicaties op 13-07-2015 weggenomen.

¹² Vanwege een wijziging van de aanbieder van hulpmiddelen zijn de her-indicaties in de aantallen niet meegenomen.

financiën, bij het aanvragen van voorzieningen, maar vooral ook bij het leggen van sociale contacten. Eenzaamheid speelt vaak een rol. We zien tevens dat de complexiteit van de hulpvragen toeneemt: meer casuïstiek rond huiselijk geweld, vervuiling en zorgmijding. Ook zien we meer druk op partners van ouderen met somatische- of geheugenproblematiek. Langer thuis blijven wonen vraagt behoorlijk wat van mantelzorgers, met name als het om een partner gaat. Deze mantelzorgers zijn onophoudelijk (24/7) belast met de zorg voor hun partner.

6.2 Wat hebben we gedaan in 2017?

▪ Onderzoek naar ondersteuning en vervolgacties

Begin 2017 deed onderzoeksbureau AEF een onderzoek onder de Lansingerlandse inwoners naar de behoefte aan ondersteuning vanuit de Wmo en naar de ervaringen met het gebruik van een aantal vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen. Dit onderzoek gaf ons verschillende inzichten en bevestigde daarnaast ook een aantal beelden en signalen. De resultaten van het onderzoek van AEF leidden onder andere tot een nieuwe werkwijze voor huishoudelijke ondersteuning in 2018 en tot het besluit om de pilots voor de mantelzorgondersteuning onder te brengen in het reguliere aanbod van de Lansingerlandse Standaard. Het betrof de pilots: huishoudelijke hulp voor mantelzorgers, Take Care en de Verwendagen. Vanaf 2018 zijn deze voorzieningen ondergebracht in het Mantelzorgpakket Lansingerland.

▪ Verlaging Eigen Bijdrage

Eén van de beleidsaccenten uit het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 is het accent 'Voorkomen van zorgmijding' door lastenverlichting. Het uitvoeringsplan voor dit accent heeft ertoe geleid dat met ingang van juni 2017 een drietal aanpassingen in de berekeningswijze van de Eigen Bijdrage bij Wmo-maatwerkvoorzieningen zijn doorgevoerd. Door deze aanpassingen hebben we de hoogte van de eigen bijdrage voor verschillende categorieën kwetsbare huishoudens verlaagd. Hiermee hebben wij de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de maatwerkvoorzieningen verbeterd en gaan we zorgmijding tegen.

▪ Voorbereidingen Blijverslening

Eind 2017 zijn alle voorbereidingen getroffen voor de start van de Blijverslening in Lansingerland per 1 januari 2018. In de Verordening en Beleidsregels is tekst opgenomen over de uitvoering van de Blijverslening. Daarnaast hebben we de interne werkprocessen ingeregeld en een overeenkomst afgesloten met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn).

De Blijverslening is voor woningbezitters die maatregelen in hun woning willen treffen om langer zelfstandig in hun woning te kunnen wonen. De Blijverslening kan gebruikt worden door inwoners met een bestaande zorgvraag, maar ook door inwoners die met het oog op de toekomst hun woning preventief willen aanpassen. De Blijverslening is een zogenaamd Revolving Fund: de gemeente stort in 2018 en 2019 een bedrag van € 75.375,00 per jaar in een fonds van SVn. In dit fonds komen ook de afbetalingen van inwoners weer binnen, waardoor deze bedragen opnieuw gebruikt kunnen worden voor leningen. De gemeente toetst of inwoners in aanmerking komen voor de Blijverslening. SVn toetst vervolgens de kredietwaardigheid. Bij een positieve beoordeling sluit SVn de lening af met de inwoner, waarna inwoners facturen voor maatregelen kunnen declareren bij SVn.

▪ Smitshoek

Na het vertrek van Welzijn Lansingerland uit de Smitshoek in 2016, heeft de gemeente een Challenge uitgeschreven waarmee we inwoners en maatschappelijke ondernemers wilden uitdagen om met een inhoudelijk en financieel onderbouwd plan invulling te geven aan de centrale ruimte in de Smitshoek. We hebben dat gedaan samen met de eigenaar van het pand, Woonzorg Nederland. Tijdens het traject werd het gaandeweg duidelijk dat we voor de achterzijde van het pand een goede partij vonden in kinderopvang Natuurlijk Thuis. De invulling van de voorzijde van het pand bleek ingewikkelder. Eén van de eisen was het aanbod van een wekelijks koffie-uurtje van de bewoners van

de Smitshoek. Inmiddels hebben we twee potentiële huurders voor de voorzijde van het pand en is het koffie-uurtje alweer een gewoonte voor de bewoners.

Uitgelicht: Huize Sint Petrus

Op 18 december tekenden Gemeente Lansingerland, zorgkantoor DSW en Laurens een bijzondere samenwerkingsovereenkomst voor een uniek project over de toekomst van Huize Sint Petrus. De samenwerking garandeert het behoud van Huize Sint Petrus als huisvesting voor kwetsbare ouderen en met een steunfunctie voor de buurt.

Laurens verzorgt hiermee een aanbod van 40 intramurale plaatsen voor mensen met een somatische hulpvraag in samenwerking met Zorgkantoor DSW. Daarnaast verhuurt Laurens 56 appartementen voor kwetsbare ouderen uit Lansingerland. Dit is mogelijk door de samenwerking met de gemeente Lansingerland en Welzijn Lansingerland. Samen zorgen we voor de huur van een appartement in veilige omgeving in combinatie met een vast welzijns- en dienstenpakket. Zo kunnen bewoners dagelijks gebruik maken van een warme maaltijd, kunnen ze deelnemen aan activiteiten en wordt de woning wekelijks schoongemaakt.

Het behoud van Huize Sint Petrus betekent ook het behoud van de steunfunctie in de buurt voor zelfstandig wonende ouderen. Zij kunnen, tegen betaling, deelnemen aan activiteiten of aanschuiven voor een warme maaltijd.

Voor meer informatie over deze pilot: zie het Pilotboekje Sociaal Domein 2017/2018

7.2 Doorkijk 2018

Voor de doelgroep ouderen formuleren wij in 2018 de onderstaande inhoudelijke aandachtspunten.

Figuur 38: aandachtspunten doelgroep ouderen 2018

Aandachtspunt	Toelichting & aanpak
Hulp bij het huishouden	Vanaf april 2018 vindt indicatie van huishoudelijke ondersteuning niet meer plaats op basis van resultaten, maar op basis van uren. Dit leidt tot meer duidelijkheid en transparantie voor de inwoner.
Begeleiding light	In 2018 starten we met een pilot Begeleiding Light. We willen inwoners, waaronder ouderen, ondersteunen met een lichte en meer praktische vorm van begeleiding (zie hiervoor ook het pilotboekje).
Wonen – algemeen	Gezien de groeiende groep ouderen en het grotere aandeel ouderen dat zelfstandig thuis blijft wonen, maken we inzichtelijk hoe vraag en aanbod in woonmogelijkheden voor ouderen op elkaar aansluiten. Hierbij werken we onder meer samen met zorgkantoor DSW.
Samenwerking met zorgverzekeraars	We onderzoeken of het mogelijk is om samen met enkele andere gemeenten binnen Regio Rijnmond een samenwerking te starten met zorgverzekeraars. Eén van de beoogde thema's is Ouderen met dementie.
Uitvoering beleidsaccenten	Drie van de in het beleidsplan vastgestelde beleidsaccenten hebben betrekking op de doelgroep ouderen: 'Intergenerationeel wonen', 'Lansingerland houdt eenzaam aan boord' en 'Oog voor de vrijwillige inzet'. In 2017 hebben wij voor ieder van deze accenten uitvoeringsplannen opgesteld, deze voeren wij in 2018 uit.

8 KWALITEIT & TOEZICHT

De meeste diensten in het sociaal domein worden niet door ons zelf uitgevoerd, maar ingekocht of gesubsidieerd bij derde partijen, zoals zorgaanbieders. In dit hoofdstuk gaan wij nader in op de wijze waarop wij de kwaliteit van deze ‘externe’ dienstverlening garanderen. Hierbij kijken wij achtereenvolgens naar het (wettelijke) toezicht (8.1), kwaliteit (8.2) en de monitoring van vrij toegankelijke voorzieningen (8.3)

8.1 TOEZICHT

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het toezicht per wet en de belangrijkste ontwikkelingen in 2017. In bijlage 2 geven wij een meer gedetailleerd overzicht van de invulling van toezicht en handhaving van het totale Sociaal Domein.

Figuur 39: toezicht in het Sociaal Domein

Jeugdhulp	De rijksinspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het toezicht op kwaliteit van de hulp en dienstverlening in het kader van de Jeugdwet. Deze inspectie toetst of aanbieders de vereiste kwaliteit leveren en of zij voldoen aan de wettelijke eisen. Signalen van kwaliteitsproblemen en calamiteiten meldt het college bij de IGJ. Eind 2017 hebben wij alle onderdelen van toezicht van het sociaal domein in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat het toezicht op rechtmatigheid van de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo nog niet goed belegd is. Op basis hiervan hebben wij drie scenario's uitgewerkt ter invulling van het toezicht op rechtmatigheid. Eén van deze scenario's wordt op korte termijn uitgevoerd. Wij stellen een toezichthouder rechtmatigheid sociaal domein aan om fouten en fraude binnen de uitvoering van de Jeugdwet te voorkomen, signaleren, onderzoeken en hierop te handhaven.
Wmo	Toezicht Wmo Het college is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de Wmo en heeft GGD Haaglanden hiertoe als toezichthouder aangewezen. GGD Haaglanden doet reactief en proactief onderzoek naar de kwaliteit van de hulp en dienstverlening in het kader van de Wmo. In 2017 is er reactief signaalonderzoek uitgevoerd door de GGD Haaglanden. In deze onderzoeken zijn signalen van kwaliteitsproblemen en/of calamiteiten onderzocht bij Wmo-aanbieders in Lansingerland. Daarnaast heeft GGD Haaglanden in 2017 proactief onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van gecontracteerde Wmo-aanbieders in de regio Haaglanden. Deze onderzoeken voert de GGD Haaglanden uit met zoveel mogelijk spreiding in de regio. Op 1 december 2017 is een addendum bij de oorspronkelijke dienstverleningsovereenkomst met GGD Haaglanden ingegaan. In dit addendum is een nieuwe toezichtstaak geregeld, namelijk het reactieve toezicht op Wmo-aanbieders die zijn ingekocht met een PGB. Er is in Lansingerland nog geen gebruik gemaakt van deze nieuwe vorm van onderzoek.
Participatie	De Inspectie Werk en Inkomen houdt onafhankelijk toezicht op de uitvoering van het beleid op het terrein werk en inkomen. De inspectie beoordeelt of deze publieke gelden in overeenstemming met de wet, juist én gericht worden besteed en in hoeverre daarmee publieke doelen worden gerealiseerd of bevorderd. De inspectie houdt toezicht op de uitvoeringsorganisaties die de sociale verzekeringswetten uitvoeren en op de gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van wetgeving op het terrein van de sociale voorzieningen.

8.2 KWALITEIT

Bij het beoordelen van de kwaliteit van de namens ons geleverde ondersteuning kijken wij naar de drie algemene ‘*Kritische Prestatie Indicatoren*’ (KPI’s):

1. Cliënttevredenheid
2. Doelrealisatie
3. Wachttijden

In de Jaarrapportage 2016 werkten we de bovenstaande KPI’s per wet uit. Om meer recht te doen aan het integrale karakter van het Sociaal Domein geven wij in deze rapportage een overzicht per thema.

8.2.1 Factsheet cliënttevredenheid

Wij vinden het belangrijk dat cliënten tevreden zijn met de dienstverlening die zij door de gemeente (bijvoorbeeld via de consultants) of namens de gemeente (gecontracteerde zorgverleners) ontvangen.

Figuur 40: Factsheet cliënttevredenheid

Clienttevredenheid	De tevredenheid van cliënten met de geboden dienstverlening		
	Jeugdwet	Score	2016
	Gemiddeld rapportcijfers cliënt over aanbieder basis GGZ	8,4 ¹³	8,2
	Altijd/vaak hulp krijgen die het kind nodig heeft (bron: CEO)	80%	69%
	Altijd/vaak met respect behandeld door hulpverleners (bron: CEO)	93%	87%
	Verschillende organisaties werken altijd/vaak goed samen (bron: CEO)	58%	60%
	Wmo		
	% aanbieders met een recent onderzoek naar cliënttevredenheid	50%	-
	Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	83%	79%
	Er is samen met mij naar oplossingen gezocht (bron: CEO)	78%	72%
	Participatie		
	Rapportcijfer voor dienstverlening van Werk en Inkomen (score 1-10)	PM ¹⁴	-
	Rapportcijfer voor dienstverlening door de klantmanagers/consultanten	PM ¹³	-
	Stelling: ‘de schuldhulpverlener luistert goed naar mij’ (score 1-5)	3,74 ¹⁵	-
	% goede of neutrale indruk eerste gesprek met schuldhulpverlener	91% ¹⁴	-

¹³ Gewogen gemiddeld rapportcijfer 10-1, bron: ontvangen KPI’s lokaal gecontracteerde aanbieders basis JeugdGGZ

¹⁴ Resultaten Klanttevredenheidonderzoek Participatie (zie paragraaf 3.2)

¹⁵ Bron: O-meting schuldhulpverlening Lansingerland 2018

8.2.2 Factsheet doelrealisatie

Met doelrealisatie duiden wij op de mate waarin de doelen zoals omschreven in de individuele integrale ondersteuningsplannen (op basis van de zelfredzaamheidsmatrix) daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Figuur 41: Factsheet doelrealisatie

Doelrealisatie	De mate waarin de doelen zoals omschreven in de ondersteuningsplannen gerealiseerd worden		
	Jeugdwet	score	2016
	Uitval hulp Basis GGZ ¹⁶	11%	-
	KPI's Specialistische Jeugdhulp (bron: GRJR)	PM ¹⁷	-
	% positieve gedragsverbetering door hulp (bron: CEO, gecorrigeerd)	76%	64%
	% kan beter problemen oplossen door hulp (bron: CEO, gecorrigeerd)	71%	56%
	Wmo		
	% trajecten beëindigd volgens plan	NB ¹⁸	-
	% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	74%	74%
	% die zich door hulp beter kan redden (bron: CEO)	80%	79%
	Participatie		
	Aantal kandidaten uitgestroomd naar (parttime) betaald werk	192	167
	% kandidaten bijstand in de groene doelgroep	11%	-
	% (helemaal) eens 'Door traject meer kans op vinden van een betaalde baan'	PM ¹⁴	-

8.2.3 Factsheet wachttijden

Bij de monitoring geven wij speciale aandacht aan de elementen uitval (ingezette ondersteuningstrajecten die tussentijds afgebroken worden) en wachttijden (de tijd die verstrijkt tussen het vaststellen van de indicatie en de start van de behandeling).

Figuur 42: Factsheet wachttijden en uitval

Uitval/wachttijden	Wachttijden (de tijd die verstrijkt tussen het vaststellen van de indicatie en de start van de behandeling) en uitval (ingezette ondersteuningstrajecten die tussentijds afgebroken worden)		
	Jeugdwet	score	2016
	Gemiddelde wachttijd BasisGGZ lokaal	4,5 weken ¹⁹	-
	Tijd tussen consult en ondersteuningsplan gereed (zie 5.3)	21,9 dagen	-
	% uitval en voortijdig afgesloten trajecten	11% ¹⁷	14%
	Gemiddelde wachttijd SGGZ/J&O Q4 (bron: GRJR, zie 5.3)	8,8/4,5 weken	9,9/10,2
	% kind/ouders zijn altijd/vaak snel geholpen (bron: CEO)	64%	53%
	Wmo		
	Tijd tussen indicatiebesluit en start van de ondersteuning	24,9 dagen	-
	% uitval en voortijdig afgesloten trajecten	NB ¹⁸	-
	Gemiddelde wachttijd bij aanbieder	2-6 weken	-
	% ik werd snel geholpen (Bron: CEO)	72%	70%
	Participatie		
	De wachttijden bij de balie/receptie	PM ¹⁴	

¹⁶ % succesvol beëindigde trajecten gerelateerd aan het totaal aantal trajecten in 2016, excl. 'onbekend'. Bron: KPI's aanbieders

¹⁷ Met ingang van 2018 vraagt de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rotterdam Rijnmond aan de aanbieders van specialistische jeugdhulp KPI's uit op de gebieden doelrealisatie, cliënttevredenheid en uitval. Deze cijfers verwerken wij in de jaarrapportage 2019.

¹⁸ Onvoldoende gegevens ontvangen van aanbieder

¹⁹ Bron: rapportages lokaal gecontracteerde aanbieders basis JeugdGGZ. Range wachttijden: 2 - 5,5 weken.

	% tijdig aangeboden schuldhulpverleningstrajecten	100%	100%
--	---	-------------	------

8.3 UITGELICHT: VRIJ TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN

In het vrij toegankelijke veld is een groot aantal maatschappelijke organisaties actief. De organisaties bieden bijvoorbeeld culturele en sociale activiteiten, trainingen en workshops, maatschappelijk werk, dagbestedingen en maatjes voor jong en oud. Inwoners die gebruik willen maken van dit aanbod hebben geen beschikking nodig. In een beperkt aantal gevallen vindt er een lichte toets plaats voordat iemand kan deelnemen. Het aanbod in dit vrij toegankelijke veld nam in de afgelopen jaren steeds verder toe. Ook het aantal inwoners dat gebruik maakt van de voorzieningen neemt steeds verder toe.

Bron voor beleid

We werken op dit moment al sterk samen met de maatschappelijke organisaties die vrij toegankelijke voorzieningen aanbieden. Jaarlijks spreken we met deze organisaties af wat we van de organisatie en haar activiteiten verwachten. Op regelmatige basis voeren we contractgesprekken over de uitvoering van de afspraken. In deze gesprekken bespreken we ook de signalen en ontwikkelingen die de organisaties opmerken in Lansingerland. De maatschappelijke organisaties zijn zo een belangrijke bron voor ons beleid en voor de eventuele bijsturing van ons beleid.

Nieuwe professionaliseringsstap

Gezien het belang van het vrij toegankelijke veld in het sociaal domein is het tijd om een nieuwe professionaliseringsstap te maken in het contractmanagement en de kwaliteitsmonitoring van deze voorzieningen. We onderzoeken op dit moment in hoeverre de indicatoren voor kwaliteit - die we eerder voor inkoop/maatwerkvoorzieningen formuleerden - ook aansluiten op het vrij toegankelijke aanbod dat we bekostigen met een subsidie. De indicatoren die al uitgevraagd werden, vullen we aan met deze kwaliteitsindicatoren. Daarnaast onderzoeken we of we met een nieuwe digitale werkwijze de administratieve lasten voor de organisaties zo laag mogelijk kunnen houden.

Maatwerk

Het karakter van de vrij toegankelijke activiteiten is zeer divers. Naar verwachting sluiten niet alle bestaande indicatoren voor de monitoring van kwaliteit aan. Dit vraagt een goed gesprek met organisaties en ondersteuning van deze organisaties door de gemeente (maatwerk). De monitoring van de vrij toegankelijke voorzieningen is om die reden in 2017 en 2018 in ontwikkeling en wordt steeds aangepast op basis van nieuw opgedane inzichten.

Digitale vragenlijst

In 2017 zijn we gestart met de nieuwe manier van monitoring voor de vrij toegankelijke voorzieningen in Lansingerland. Bij wijze van proef hebben we een selectie van organisaties een digitale vragenlijst toegestuurd met het verzoek deze in te vullen voor de verantwoording over 2017. In de digitale vragenlijst is gevraagd naar de uitvoering van prestatieafspraken, gemeten kwaliteitscriteria, samenwerking met andere maatschappelijke organisaties en de maatschappelijke trends in 2017. Aan de hand van de resultaten voeren we gesprekken met de verschillende subsidierelaties om de monitoring in 2018 te optimaliseren.

8.4 STORYTELLING

Voor deze jaarrapportage hebben we ervoor gekozen om via Storytelling een verdiepingsslag te maken op de cliëntervaringsonderzoeken. We hebben interviews gehouden met een aantal inwoners uit drie doelgroepen, namelijk ouders van jeugd met een beperking, inwoners die gebruik maken van Jobcoaching en ouderen die gebruik maken van het Breinplein. Het resultaat

van die interviews is verwerkt in de jaarrapportage. We willen hiermee laten zien hoe de leef- en systeemwereld op elkaar aansluiten.

8.5 ONZE SPEERPUNTEN

In de Jaarrapportage 2016 inventariseerden wij acht speerpunten waar we de komende periode (2017 en 2018) intensief op inzetten. Deze speerpunten hebben een procesmatig karakter: onze inhoudelijke speerpunten hebben wij vastgelegd in het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022.

Figuur 43: Beleidsaccenten en speerpunten

Hieronder geven wij per speerpunt beknopt aan wat welke activiteiten wij hierop in 2017 ondernomen hebben en wat het resultaat hiervan is.

a) Verbeteren administratieve processen

Wij hebben in 2017 veel energie gestoken in het verbeteren van de administratieve processen op het gebied van met name de Wmo en Jeugdzorg. In het eerste halfjaar van 2017 hebben wij de achterstand in de administratieve verwerking van het berichtenverkeer weggewerkt, onder andere door de inzet van extra tijdelijke formatie. Hiernaast hebben wij extra ingezet op accountmanagement: de knelpunten in onze administratieve processen worden immers in minstens net zulke belangrijke mate veroorzaakt door de systemen en werkwijze van onze gecontracteerde aanbieders. Hoewel wij op dit gebied belangrijke voortgang hebben geboekt vereist dit ook de komende periode onze doorlopende aandacht. Met name het landelijke berichtenverkeer voor Jeugdhulp werkt nog niet in alle gevallen naar tevredenheid. Hier hebben wij als individuele gemeente overigens beperkte invloed op.

Ook de administratieve (werk)processen op het gebied van de Participatiewet hebben verbetering ondergaan. Er is een slag gemaakt door veel voorkomende werkprocessen efficiënter in te richten. Ook de documenten die worden gebruikt bij de uitvoering van deze werkprocessen zijn verbeterd. Het betreft de werkprocessen aanvraag bijstand levensonderhoud, aanvraag bijzondere bijstand en verzoek verblijf in het buitenland. Deze verbeteringen leiden tot kwalitatief betere rapportages en beschikkingen en vergroten de uniformiteit van het werk.

b) Verder ontwikkelen sturing en monitoring

In 2017 hebben wij het kader voor de monitoring van het Sociaal Domein vastgelegd (T17.39161). Hierin is onze visie en de vertaling hiervan in een concrete ontwikkelagenda voor

de periode 2018-2019 vastgelegd. Hiernaast hebben wij een gedurende 2017 een aantal concrete monitoringsproducten ontwikkeld en geïmplementeerd:

- financiële monitoring van het Sociaal Domein (zie halfjaarrapportage 2017);
- monitoring van, en sturing op, wachttijden Jeugdzorg (zie hoofdstuk 4);
- monitoring van vrij toegankelijke voorzieningen (zie 8.4);
- implementatie van de ansichtkaarten van over de toegang (zie hoofdstuk 3.2);
- storytelling (zie 8.5).

c) Verbeteren samenwerking

Een van de centrale opgaven van de decentralisatie is het vergroten van de samenwerking en integraliteit. Het verbinden van verschillende werkprocessen en het met elkaar in contact brengen van professionals is een centrale opgave binnen onze dagelijkse werkzaamheden. Door deze rapportage heen treft u veelvuldig voorbeelden aan van deze verbinding. Hieronder vallen onder andere (opsomming niet compleet) onze aanpak van het tegengaan van eenzaamheid (hoofdstuk 4), de verbetering van vroegsignalering en de samenwerking met huisartsen in de jeugdzorg (hoofdstuk 5), onze extra inzet voor asielgerechtigden en maatschappelijke opvang (hoofdstuk 6) en onze inspanningen rond de accommodaties Smitshoek en Huize Sint Petrus (hoofdstuk 7). Dit thema vormt tevens één van de rode draden binnen de vastgestelde beleidsaccenten en pilots, bijvoorbeeld binnen het accent 'de leraar trekt aan de bel'.

d) Vernieuwing en pilots

In het kader van de doorlopende verbetering van onze aanpak en instrumenten binnen het Sociaal Domein experimenteren wij doorlopend met vernieuwende 'pilots'. Deze pilots kenmerken zich door vernieuwende elementen, bijvoorbeeld het ontschotten van verschillende financieringsvormen, integrale aanpak vanuit verschillende beleidsvelden en/of het aanvullen van maatwerkvoorzieningen met vrij toegankelijke voorzieningen. In het tegelijk met deze rapportage aangeboden 'pilotboekje' (T18.06663) treft u een overzicht aan van de lopende pilotprojecten en de succesvolle pilots die we in 2018 binnen de Lansingerlandse Standaard ondergebracht hebben.

e) Inkoop en subsidie

De meeste diensten in het sociaal domein worden niet door ons zelf uitgevoerd, maar ingekocht of gesubsidieerd bij derde partijen, zoals zorgaanbieders. In het Beleidsplan hebben wij een afwegingskader geformuleerd voor de inkoop van deze diensten. Hiermee geven wij invulling aan onze visie op inkoop als maatwerk: per ondersteuningsvorm bepalen wij de best passende vorm. Aan de hand van het vastgelegde afwegingskader hebben wij onze inkoop geëvalueerd en in 2017 verschillende inkoopprocessen doorlopen, waarbij steeds een passende inkoopvorm bij het product is toegepast.

Onderstaand een selectie van inkooptrajecten die in 2017 zijn doorlopen:

- Er is voor hulpmiddelen (zoals rolstoelen en scootmobielen) een nieuw langdurig contract gesloten met leverancier Medipoint na een Europese aanbesteding.
- Een open house inkooptraject heeft geresulteerd in 8 leveranciers die zijn gecontracteerd voor hulp bij het huishouden. Levering start in 2018.
- Er werd een tijdelijk contract afgesloten met Argonaut voor de sociaal medische advisering, nadat Scio het contract voor deze dienstverlening in 2017 heeft opgezegd. In 2018 start hiervoor een nieuwe meervoudig onderhandse procedure.
- Voor jeugd met een beperking werden middels een open house procedure 20 nieuwe aanbieders gecontracteerd.

- Met een enkelvoudig onderhandse procedure zijn voor participatie praktijkervaringsplekken, beschut-werk plekken en re-integratietrajecten voor statushouders ingekocht.

f) Communicatieboodschap: in twee keer raak!

In 2017 hebben we onze communicatieboodschappen naar buiten toe meer en meer gevat in de huisstijl van het sociaal domein. Hiermee zijn we gestart bij de eerdere (half)jaarrapportages en natuurlijk bij het Beleidsplan sociaal domein 2018 - 2022, Versterken van Veerkracht. Met deze huisstijl willen we onze boodschappen versterken en herkenbaar maken voor inwoners en aanbieders. Zo hebben we in 2017 een folder in huisstijl uitgebracht om inwoners met een laag inkomen te wijzen op de mogelijkheid van de collectieve zorgverzekering. Ook hebben we alle uitkeringsgerechtigden een Kalender in huisstijl gestuurd. De kalender is bedoeld om op een positieve manier de gemeentelijke voorzieningen onder de aandacht te brengen van mensen met een laag inkomen. We zetten deze lijn in 2018 voort: we zorgen voor herkenbare communicatieboodschappen in folders, op de website en op social media. Ons doel is dat onze inwoners ons in maximaal twee stappen kunnen vinden: in twee keer raak!

g) Focus op de uitvoering: De toegang als scharnierpunt

In 2017 hebben we het Lansingerlandse toegangsmodel geëvalueerd. De toegangsmedewerkers van zowel de eerstelijnsparitij als van de gemeente zien de toegang als laagdrempelig, toegankelijk en in samenwerking met elkaar. Dit laatste is een ontwikkelpunt. De komende periode ligt de focus dan ook op een integrale toegang door elkaar te leren kennen en op de juiste momenten gebruik te maken van elkaars expertise. We blijven inzetten op deskundigheidsbevordering op het gebied van gespreksvoering, kennis van specifieke doelgroepen en het in kaart hebben van het totale aanbod in het Sociaal Domein. Dit geven wij onze ander concreet vorm in de volgende pilots²⁰:

- re-integratietrajecten voor asielgerechtigden;
- @Home opvoedingsondersteuning;
- praktijkondersteuning jeugd in de gemeentelijke toegang;
- preventie jeugdreclassering.

h) Vrij toegankelijke voorzieningen naast maatwerkvoorzieningen in de Wmo

In Lansingerland bieden we naast de maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk vrij toegankelijke voorzieningen aan. Denk hierbij aan de voorzieningen Take Care, de verwendagen en huishoudelijke hulp voor mantelzorgers, die geen pilots meer zijn, maar een vaste plek hebben gekregen in ons laagdrempelige aanbod. Deze voorzieningen zijn vrij toegankelijk of toegankelijk met een lichte toets.

Het voordeel van vrij toegankelijke voorzieningen is dat er geen onderzoek nodig is en de tijd van vraag tot daadwerkelijke gebruik kort is. Een maatwerkvoorziening is meer op de persoon toegespitst. De uitdaging is om een palet van voorzieningen te ontwikkelen dat tegemoet komt aan de wens tot laagdrempeligheid en dat voorziet in de behoefte van de inwoner met een hulpvraag.

²⁰ In het pilotboekje (T18.06663) is voor de pilots een inhoudelijke toelichting opgenomen.

9 WAT HEEFT HET GEKOST?

De primaire verantwoording over de financiële realisatie van het Sociaal Domein vindt plaats via de reguliere Planning- en Control cyclus, in dit kader de jaarrekening 2017. In deze paragraaf geven wij een samenvatting van de inhoud van de jaarrekening.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de realisatie van de onderdelen van de meerjarenbegroting die onderdeel uitmaken van het Sociaal Domein voor 2017.

Figuur 44: Kosten en baten Sociaal Domein 2017 (bron: concept jaarrekening 2017, bedragen * € 1.000)

Lasten	Geraamd (bijgesteld)	Realisatie	Afwijking
Programma 3			
B3.1 (Jeugd)	11.948	12.016	-68
B3.2 (Wmo)	9.043	8.548	495
B3.3 (W&I)	14.993	14.350	643
Totaal Lasten	35.984	34.915	1.070

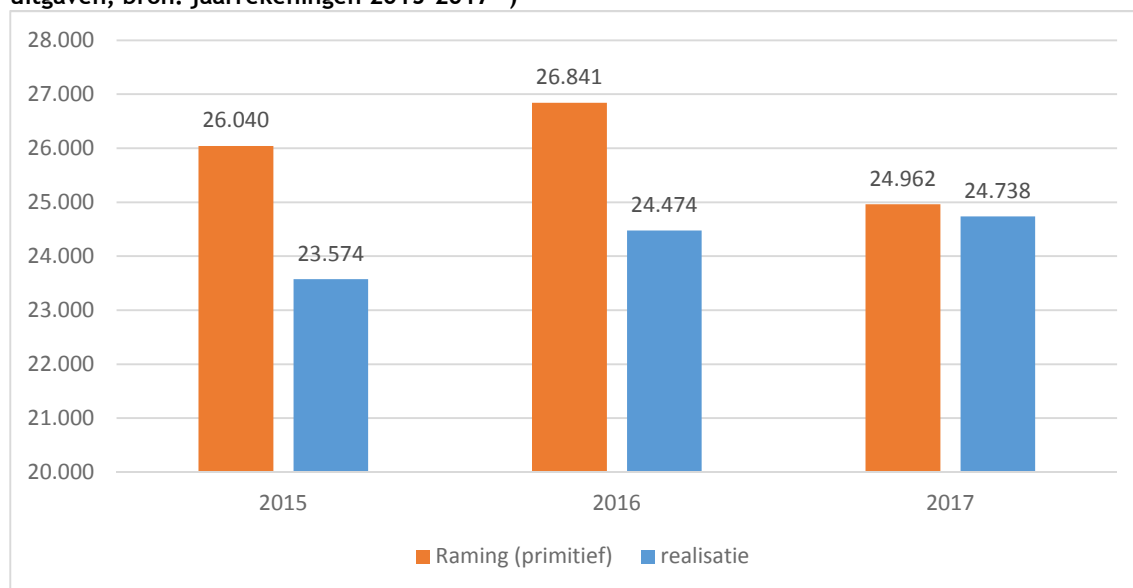
Inkomsten	Geraamd (bijgesteld)	Realisatie	Afwijking
B3.1 (Jeugd)	35	50	15
B3.2 (Wmo)	759	541	-219
B3.3 (W&I)	9.716	9.203	-513
Totaal inkomsten	10.510	9.793	-717

Mutatie reserves	491	384	-107
-------------------------	------------	------------	-------------

Saldo	24.984	24.738	245
--------------	---------------	---------------	------------

In het jaar 2017 realiseerden wij over het gehele Sociaal Domein dus een klein overschot van € 245.000,-. Hiermee zijn de begroting en uitgaven vrijwel in balans. De in hoofdstuk 4 gesignaleerde toename van het gebruik van jeugdhulp levert de komende jaren een financieel risico op.

Figuur 45: begroting en realisatie binnen het sociaal Domein 2015-2017 (saldo inkomsten en uitgaven, bron: jaarrekeningen 2015-2017²¹)

In de verschillenanalyse op pagina 153-154 van de jaarrekening hebben wij de afwijkingen als volgt toegelicht.

²¹ De daling van de begrote kosten in 2017 wordt veroorzaakt doordat de overhead vanaf 2017 apart wordt gepresenteerd in het overzicht overhead (verplicht vanuit BBV) en niet meer binnen programma 3.

Figuur 46: verschillenanalyse Sociaal Domein 2017 (bron: concept jaarrekening 2017)

Toelichting	Afwijking (€)		Incidenteel/ structureel
	Lasten	Baten	
B3.1 Jeugd			
In verband met hogere kosten voor specialistische jeugdzorg op totaalniveau van de deelnemende gemeenten aan de GR is aan de deelnemers een aanvullende bijdrage opgelegd om de exploitatie rond te krijgen.	-107.468		Inc.
Dit kleine verschil wordt verklaard door niet-geraamde inkomsten in het kader van eigen bijdrage van het CAK (€ 1.584), hogere terugvordering PGB jeugd (€ 1.639) en overige afwijkingen (€ 407).		3.630	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	39.434	11.177	Inc.
Totaal	-68.035	14.807	
B3.2 Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)			
Dit voordeel wordt veroorzaakt door het saldo van een aantal verschillende ontwikkelingen. 1. Lager gebruik van PGB's (€ 359.000 voordeel) Wij hebben een breed pakket aan Zorg in Natura beschikbaar voor onze inwoners en daarom kiezen inwoners vaak voor een ZIN product in plaats van een PGB. Dit leidt tot een voordeel ten opzichte van de begroting. 2. Hoger gebruik van collectieve vervoersvoorzieningen (€ 112.000 nadeel) Doordat een groter aandeel dan geraamd van de ritten door de (vrij toegankelijke) 3B bus wordt uitgevoerd ligt het aantal gerealiseerde ritten van Taxi Woning lager dan in de aanbestedingsdocumenten is vastgelegd. Op basis hiervan hebben wij in 2017 een éénmalige compensatieregeling getroffen. In 2018 vindt de nieuwe aanbesteding collectief vervoer plaats, waarbij we in het contract rekening houden met het actuele aantal ritten. Een andere oorzaak voor de overschrijding is dat bij de voorjaarsnota in 2017 een te hoog bedrag van 180.000 euro is afgeraamd. 3. Hogere kosten Wmo Begeleiding (€ 86.000 nadeel) In 2017 is de inzet op Begeleiding Specialistisch (groep en individueel) toegenomen. Daar staat een afname van Begeleiding Basis tegenover. Op de budgetten voor Begeleiding zijn tevens lokale en regionale onderzoeken geboekt. Deze onderzoeken vonden plaats in relatie tot inkoop en financiering van de Wmo. 4. Lagere kosten mantelzorgcompliment (58.000 voordeel) Het budget Mantelzorgcompliment is in 2017 niet volledig benut, omdat een deel van de mantelzorgondersteuning in het afgelopen jaar is bekostigd uit andere budgetten. Denk hierbij aan de Verwenweekenden en de toeleiding tot de verschillende vormen van mantelzorgondersteuning. 5. Minder rolstoelen & individuele vervoersvoorzieningen (€ 122.000 voordeel) Er zijn in 2017 minder indicaties voor rolstoelen en individuele vervoersvoorzieningen (bv. scootmobielen) uitgegeven, doordat de vraag naar deze vorm van ondersteuning lager was dan geraamd.	428.051		Str./Inc.
Dit nadeel wordt veroorzaakt door lagere inkomsten uit de eigen bijdrage van Wmo-voorzieningen (€ 264.000 nadeel). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het lagere gebruik van het product huishoudelijke ondersteuning. Een verzameling kleinere afwijkingen van per saldo € 29.000 voordeel verklaart het totale saldo.		-235.334	Str.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	66.602	16.730	Inc.
Totaal	494.653	-218.604	
B3.3 Werk en inkomen			
Dit voordeel wordt veroorzaakt door het saldo van een aantal verschillende ontwikkelingen. 1. Lagere uitgaven aan bijstandsuitkeringen en Bbz (€ 506.929 voordeel) In 2017 waren minder inwoners dan begroot afhankelijk van een bijstandsuitkering. Daarnaast hebben ook minder ondernemers een beroep gedaan op een uitkering in het kader van de Bbz. Een deel van de kosten voor de Bbz kunnen wij declareren bij het Rijk, waardoor dit ook leidt tot lagere inkomsten (zie de afwijking aan de batenkant). 2. Lagere kosten sociale werkvoorziening (€ 46.840 voordeel) Een deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door de verandering van de betalingssystematiek van het Rijk: vanaf 2017 betaalt de werkgever in plaats van de woongemeente. In 2016 hebben we een raming gedaan van de te verwachten kosten. Deze zijn lager uitgevallen dan vooraf ingeschat. Een ander deel wordt veroorzaakt doordat een lager aantal SE (sociale eenheid) in rekening is gebracht. Dit kan komen doordat SW'ers zijn uitgestroomd of minder zijn gaan werken. 3. Lagere kosten kwijtschelding lokale lasten (47.887 voordeel) In 2017 hebben minder mensen een beroep gedaan op kwijtschelding van de lokale lasten (rioolrecht, OZB en afvalstoffenheffing) 4. Overige afwijkingen (saldo € 47.725 voordeel)	649.381		Inc.

Bijlage 1: financiële gevolgen toename specialistische jeugdzorg

In deze bijlage geven wij de resultaten weer van een verkenning naar de oorzaken en achtergronden van de in hoofdstuk 4 beschreven verhoging het gebruik van specialistische jeugdhulp op onze geraamde bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (hierna: GRJR) in de periode tot 2023. In de raadsbrief met kenmerk U18.05063 hebben wij deze ontwikkeling en de beheersmaatregelen die wij hierop nemen reeds nader toegelicht. In figuur 47 is de raming uit deze brief weergegeven.

Figuur 47: meerjarenraming bijdrage GRJR 2019-2023 (bedragen * € 1.000,-, bron: raadsbrief U18.05063)

	2019	2020	2021	2022	2023
Inleg	6.221	7.310	7.680	7.537	7.248
Begroting 2018-2022	5.504	5.557	5.557	5.557	5.557
Bijraming	-717	-1.754	-2.123	-1.980	-1.691
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-116</i>	<i>420</i>	<i>657</i>	<i>514</i>	<i>225</i>

Deze bijlage bestaat uit twee onderdelen:

- In **deel I** brengen wij de oorzaken en opbouw van de hierboven beschreven verhoogde geraamde bijdrage in beeld.
- In **deel II** plaatsen wij de gevolgen hiervan in perspectief door deze ontwikkeling te vergelijken met landelijke en regionale ontwikkelingen.

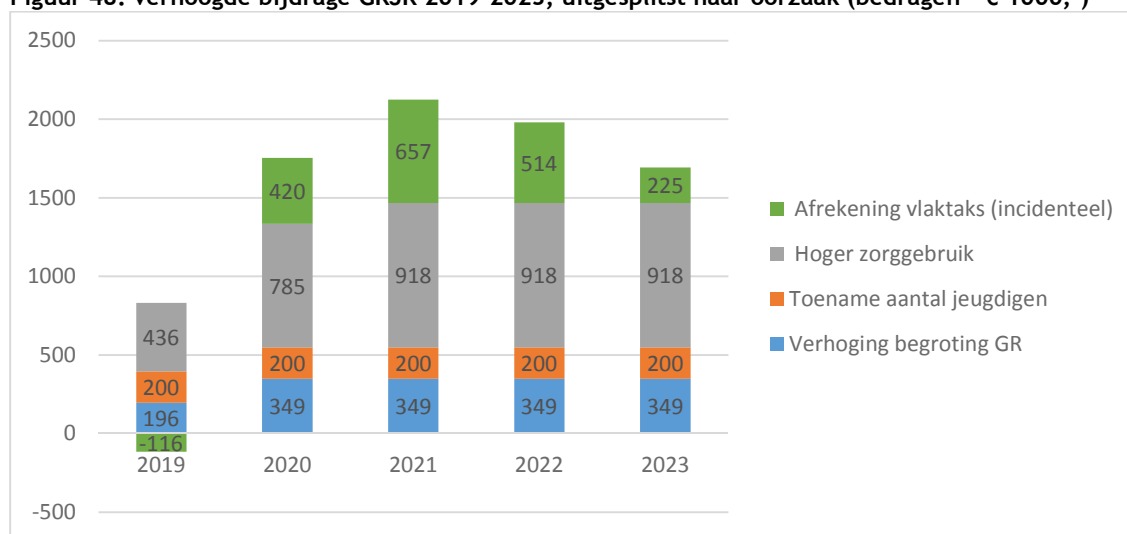
I. Oorzaken en opbouw van de verhoogde bijdrage

Zoals in de brief U18.05063 aangegeven kent de stijging van onze geraamde bijdrage aan de GRJR (ten minste) vier afzonderlijke oorzaken:

- de verhoogde begroting van de GR in het algemeen;
- de stijging van het aantal jeugdigen in onze gemeente;
- een toenemend zorggebruik in Lansingerland;
- de doorwerking van deze toename in de 'vlaktaks'.

In figuur 48 geven wij de invloed van deze oorzaken op de totale raming van de verhoogde bijdrage weer. In het vervolg van deze notitie lichten wij deze oorzaken nader toe.

Figuur 48: verhoogde bijdrage GRJR 2019-2023, uitgesplitst naar oorzaak (bedragen * € 1000,-)

A) Verhoging begroting GR

De begroting van de GRJR is op diverse posten opgehoogd. Dit is het gevolg van verschillende besluiten van het Algemeen Bestuur bij het vaststellen van de begrotingen voor 2018 en 2019. De oorzaken hiervan hebben wij reeds in enig detail toegelicht in de raadbrieven over de begroting 2018 (U18.01810). Deze extra lasten betreffen voornamelijk de extra structurele bijdrage Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond, en de indexering en extra inleg voor onze Gecertificeerde Instellingen. Omdat het hier om structurele besluiten gaat, werken deze door in de latere jaarschijven. In de onderstaande figuur zijn de gevolgen hiervan voor de bijdrage van Lansingerland voor de periode 2019 en latere jaren weergegeven.

B) Stijging aantal jeugdigen

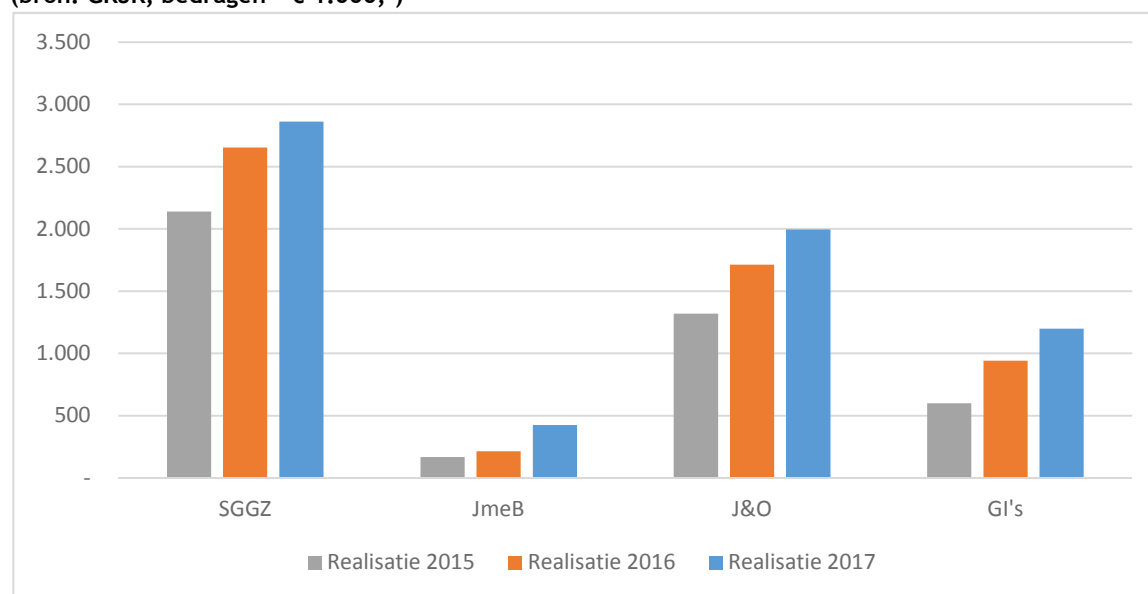
Sinds begin 2015 is het aantal jeugdigen (0-18 jaar) dat ingeschreven is in onze gemeente met bijna 3,5% toegenomen. Uitgaande van het gemiddelde zorggebruik in 2017 leidt deze ontwikkeling tot een te verwachten structurele groei van onze kosten voor jeugdhulp met circa € 200.000,-. Omdat in onze budgetten geen rekening gehouden is met de groei van de doelgroep, verklaard deze een deel van de stijging van het toegenomen zorggebruik en de daarbij horende kosten.

In de meerjarenraming houden wij overigens geen rekening met verdere groei van de doelgroep. Tegenover deze kostenstijging staat immers ook een hogere uitkering van het Rijk, waardoor de kosten van een dergelijke toename per saldo beperkt zijn.

C) Hoger zorggebruik

De afgelopen drie jaren is er sprake van een toename van de via de GRJR afgenomen ondersteuning. Deze is in 2016 en 2017 met 15 tot 18% per jaar gestegen. In figuur 49 is de stijging van de afgenomen ondersteuning over verschillende categorieën ondersteuning weergegeven. Hieruit blijkt dat de toename in het zorggebruik gelijkmatig verdeeld is over deze categorieën.

Figuur 49: verdeling kosten werkelijk zorggebruik²² over de verschillende vormen van ondersteuning (bron: GRJR, bedragen * € 1.000,-)

Deze toename in zorggebruik loopt parallel aan de toename van het aantal unieke cliënten, een trend die overigens pas in de loop van 2017 goed duidelijk is geworden. Het is de vraag in hoeverre deze trend zich de komende periode voortzet. Een verdere toename van deze trend zou leiden tot

²² bedragen gecorrigeerd voor overdracht van de inkoop van basis GGZ en dyslexie naar de lokale inkoop per 2017

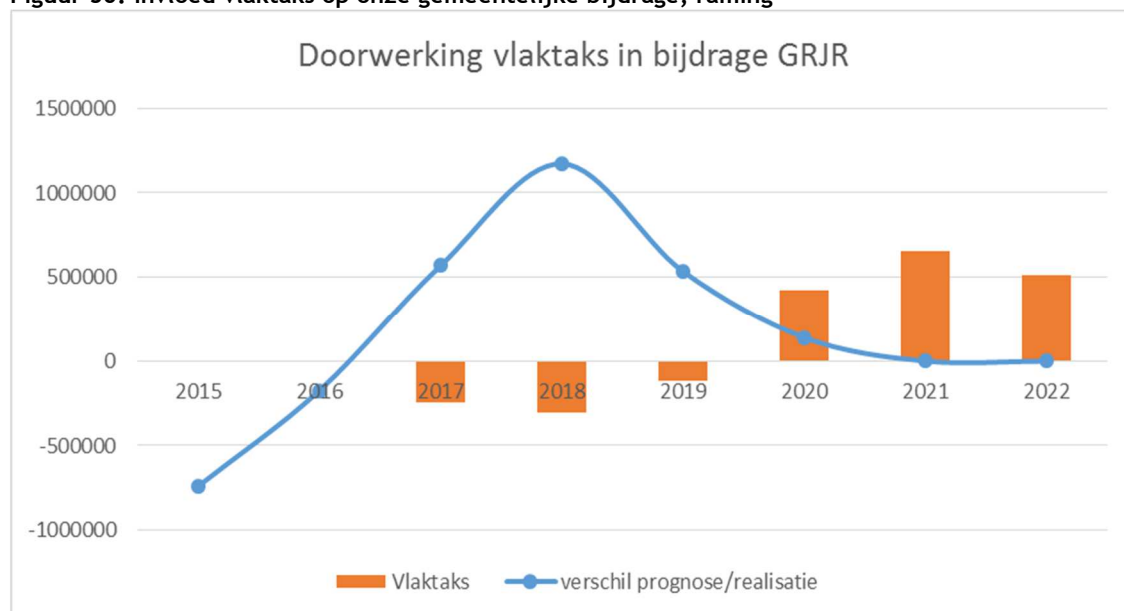
een verdere kostenstijging. Anders dan bij de toename van de doelgroep (zie B) worden deze extra kosten niet gecompenseerd met extra inkomsten. In onze meerjaren-raming gaan wij vooralsnog uit van een gelijkblijvende zorgvraag. Dit houdt een zeker risico in. In de beheersmaatregelen beschreven in de brief U18.05063 gaan wij nader in op de wijze waarop wij dit in beeld brengen en welke concrete maatregelen wij nemen om dit te bereiken.

D) Doorwerking Vlaktaks

De gekozen afrekenmethodiek via de vlaktaks versterkt het effect van de verhoging van ons zorggebruik via de GRJR. Doordat wij in met name 2017 en 2018 (naar verwachting) meer zorg via de GRJR afnemen dan het historische gebruik (waarop onze bijdrage gebaseerd is) en deze meerkosten conform de afgesproken vlaktaksmethode over drie jaar uitgesmeerd worden, leidt dit tot een 'financiële boeggolf'.

In de figuur 50 is de feitelijke (historische en geraamde) overproductie (blauwe lijn) en de invloed op de gemeentelijke begroting (oranje staven) weergegeven. Dit vormt een incidentele verhoging van de incidentele bijdrage die met name in de jaarschijven 2020-2022 oploopt. Uitgaande van een stabilisering van ons zorggebruik neemt dit vanaf 2023 weer af.

Figuur 50: invloed vlaktaks op onze gemeentelijke bijdrage, raming

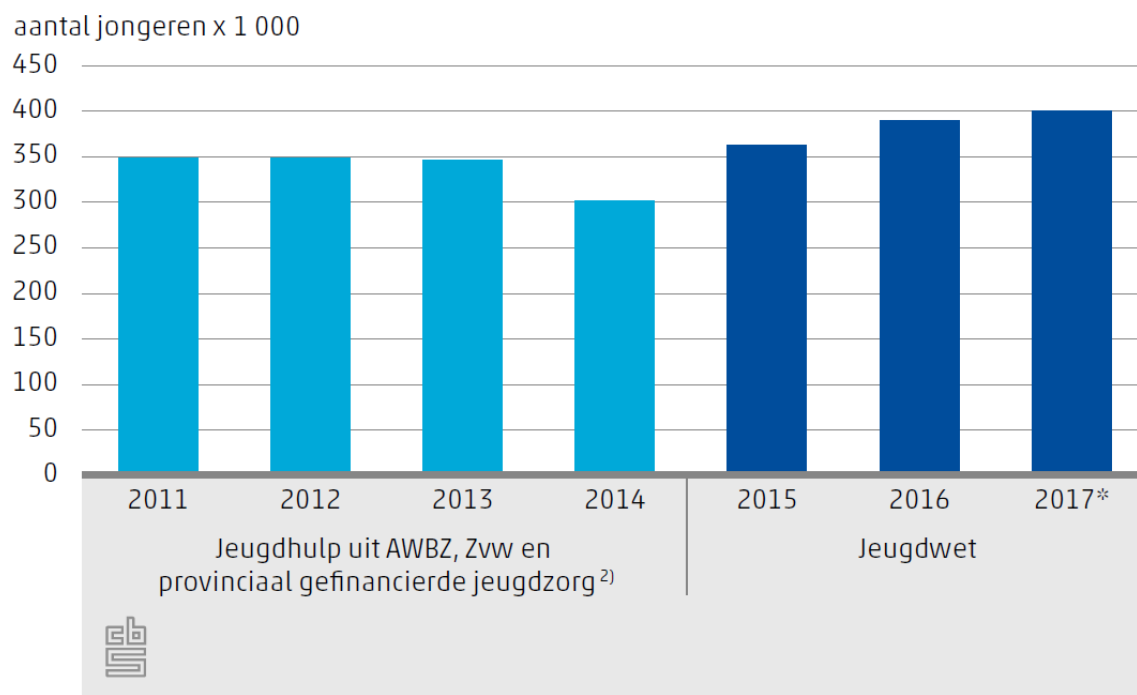
II. In perspectief: van de kostenstijging

In dit tweede deel van deze bijlage plaatsen we de geraamde stijging onze bijdrage in perspectief, door deze te vergelijken met landelijke en regionale ontwikkelingen en de inkomsten die wij voor jeugdzorg van het Rijk ontvangen.

Landelijke ontwikkelingen

De stijging van het aantal cliënten in onze gemeente sluit aan bij de landelijke trend: volgens cijfers van het CBS nam het totaal aantal jongeren dat een vorm van jeugdhulp krijgt tussen 2015 en 2017 toe met 11% (van 366.000 naar ruim 405.000 jeugdigen, bron: CBS²³).

Figuur 51: landelijke ontwikkeling aantal jongeren met jeugdzorg 2015-2017 (bron: CBS)

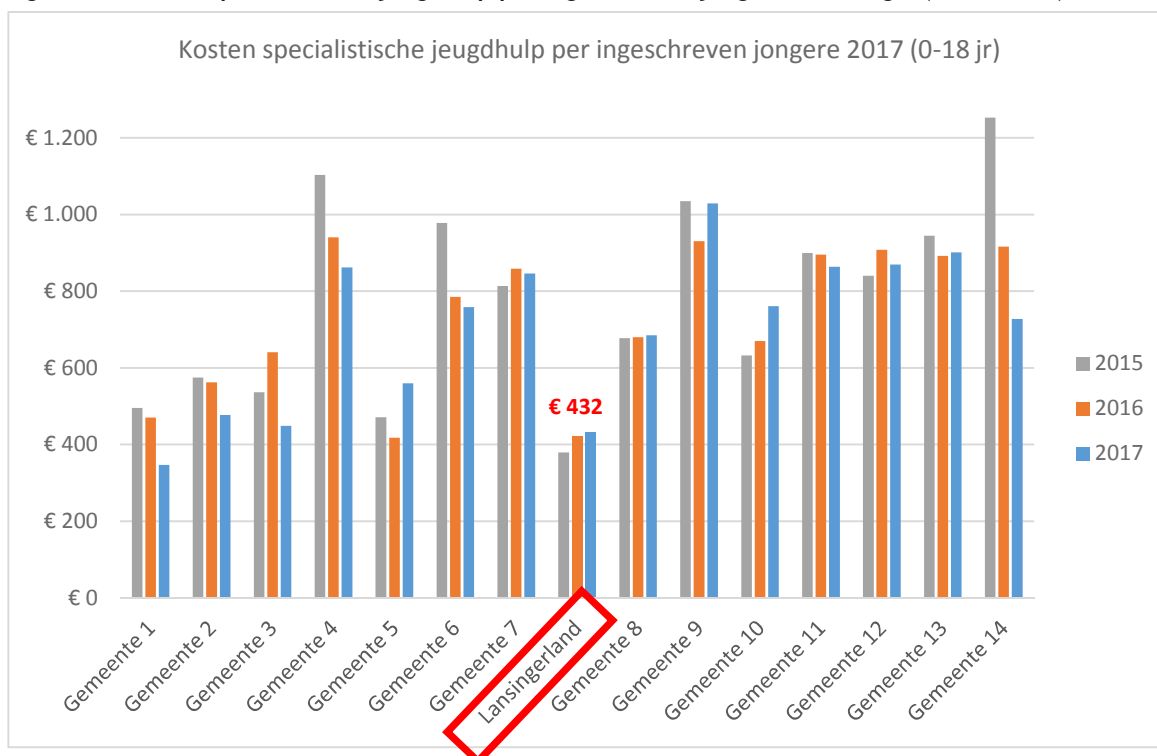

Ondanks deze toename blijft het aantal jeugdigen die jeugdhulp ontvangen in onze gemeente relatief laag: landelijk ontvangt 1 op de 9 jeugdigen een vorm van jeugdhulp, in Lansingerland is dit 1 op de 11 jeugdigen.

Ontwikkeling zorgkosten in de regio

In de onderstaande figuur hebben wij de kosten van het (werkelijke) gebruik van specialistische jeugdzorg per ingeschreven jongere (0-18) vergeleken met de andere bij de GRJR aangesloten gemeenten. *Let op:* deze kosten zijn niet gelijk aan de jaarlijkse inleg, door onder andere de jaarlijkse verrekening van de vlaktaks.

²³ Hierbij past de kanttekening dat het hierbij gaat om voorlopige cijfers, op basis van opgave van zorgaanbieders. Deze cijfers blijken in de praktijk niet altijd te kloppen: zo is het percentage jeugdigen met jeugdhulp in onze gemeente volgens de cijfers van het CBS gelijk gebleven, terwijl uit onze eigen gegevens en de kosten van de GRJR evident dat dit percentage toeneemt. Dit verschil wordt waarschijnlijk veroorzaakt door administratieve oorzaken (net als de 'dip' in het gebruik van jeugdhulp in 2014. De trend is echter duidelijk.

Figuur 52: kosten specialistische jeugdhulp per ingeschreven jongere in de regio (bron: GRJR)

Hoewel de kosten voor specialistische jeugdhulp in onze gemeente een stijgende lijn vertoont, blijven deze in regionaal perspectief laag. Ook met de stijging van de zorgafname in 2017 zijn onze zorgkosten de op één na laagste in onze regio. Opmerkelijk is dat de landelijke gesignaleerde stijging van het aantal cliënten en de hiermee geraamde kostenstijging in de meeste andere gemeenten in onze regio niet terug te zien in. Dit is onderwerp van nader onderzoek.

Inkomsten en uitgaven jeugdhulp

Gezien de omvang van de geraamde financiële ontwikkeling is de vraag relevant in hoeverre de inkomsten en uitgaven binnen de jeugdhulp nu, en in de komende jaren, met elkaar in evenwicht zijn. Deze vraag is niet eenvoudig objectief te beantwoorden. De afgelopen jaren hebben wij binnen het Sociaal Domein mede om deze reden geen expliciete verbinding gelegd tussen de inkomsten en de uitgaven.

▪ Inkomsten: Integratie Uitkering

Sinds 1 januari 2015 ontvangen wij van het Rijk middelen voor de uitvoering van de decentralisaties jeugdhulp, Wmo en participatie middelen in de vorm van een zogenoemde integratie uitkering (hierna: IU). Een integratie-uitkering is specifiek deel van het gemeentefonds dat onder gemeenten verdeeld wordt op een manier die afwijkt van de algemene uitkering en wordt gebruikt om grote herverdeel effecten, zoals de decentralisatie, op te vangen. Een IU is een tijdelijke regeling: na een aantal malen uitstel worden (grote delen van) de IU voor jeugdhulp per 1 januari 2019 toegevoegd aan de Algemene Uitkering. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat de precieze effecten hiervan zullen zijn. In onze vergelijking gaan we daarom uit van de berekening van de IU voor de komende jaren.

▪ Uitgaven

Om een vergelijking te maken met de hierboven beschreven inkomsten vergelijken wij de kosten van jeugdhulp in onze gemeente van vóór de decentralisatie met de in de begroting 2018-2022 opgenomen budgetten. De complexiteit hierbij ligt in de vraag welke kosten we hier wel en niet mee moeten nemen. Voorbeelden hiervan zijn de toerekening van overhead, de kosten voor

beleidsaccenten (die feitelijk ook andere doelgroepen en/of beleidsvelden betreffen) en de toedeling van onze personeelskosten binnen het Sociaal Domein. Wij hebben voor ieder van deze dilemma's de best te onderbouwen keuze gemaakt.

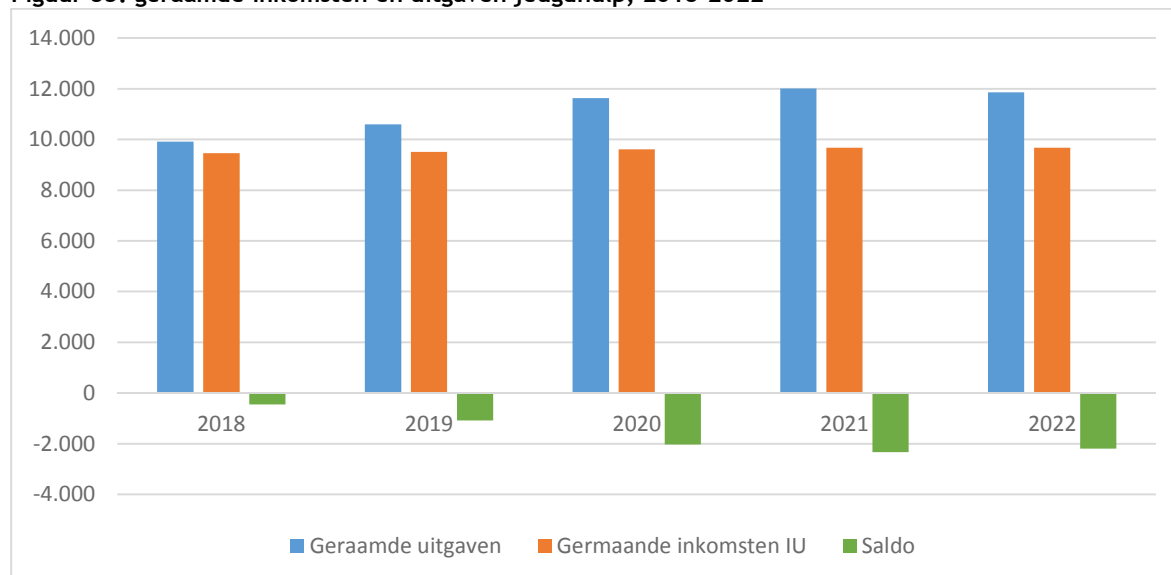
Saldo 2015-2017: balans

In de jaarrekening 2015 constateerden wij dat er sprake was van een relatief klein verschil tussen de inkomsten en de uitgaven binnen de jeugdhulp (<2% overschrijding). Voor de jaren 2016 en 2017 hebben wij een dergelijke vergelijking niet uitgevoerd. Omdat er in deze jaren in financieel opzicht geen grote veranderingen in de kosten en baten van het jeugddomein zijn opgetreden kan gesteld worden dat de inkomsten en uitgaven in deze periode met elkaar in balans waren (zeker in het licht van de hierboven beschreven dilemma's over welke kosten wij wel en niet meenemen in deze berekening).

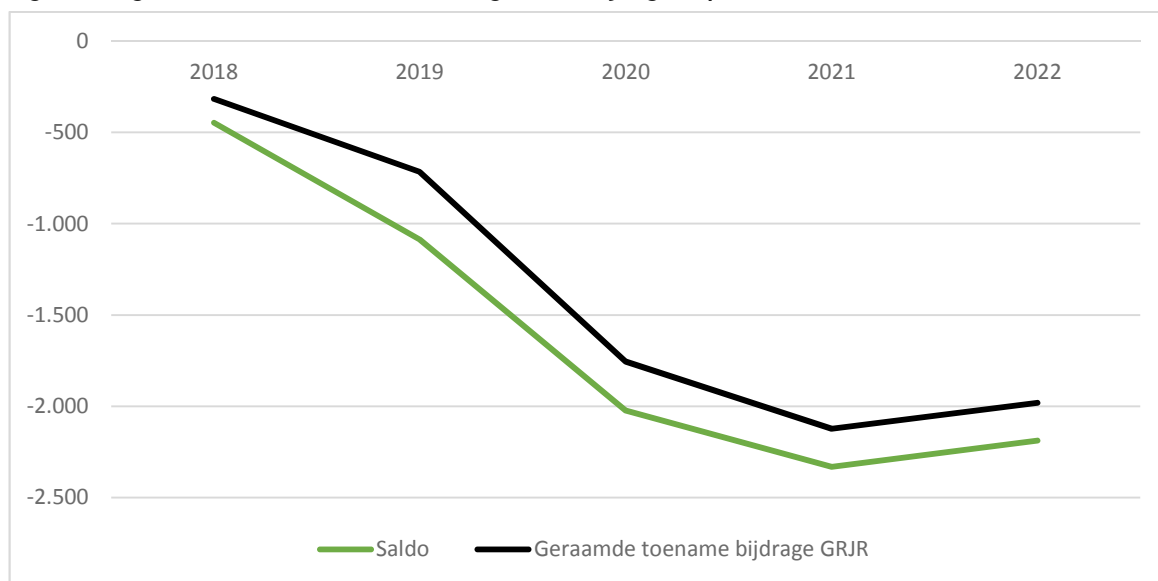
Saldo 2018-2022: nadeel

De komende jaren slaat het hierboven beschreven voordeel om in een nadeel. In de onderstaande figuur zijn de geraamde uitgaven en inkomsten binnen de jeugdzorg met elkaar vergeleken. Hierin hebben wij de in deel I beschreven meerjarenraming van de (toename van de) specialistische jeugdzorg reeds verwerkt.

Figuur 53: geraamde inkomsten en uitgaven jeugdhulp, 2018-2022

Omdat de begroting, zoals hierboven beschreven, tot 2018 in evenwicht was met de uitgaven loopt het negatieve saldo van de inkomsten en de uitgaven parallel aan de in deel I geraamde toename van de bijdrage aan de GRJR.

Figuur 54: geraamd saldo inkomsten en uitgaven aan jeugdhulp

Bijlage 2: toezicht en handhaving in het sociaal Domein

		Toezicht		Handhaving
		onderzoek naar misbruik en oneigenlijk gebruik door:	invulling van het toezicht op dit moment:	handhavingsmogelijkheden op dit moment:
Participatie	bijstands-uitkeringen	Inwoners die een uitkering aanvragen/ontvangen	- Inwoners aanspreken op rechten en plichten door eigen consultants - Fraudeonderzoek ingekocht bij sociale recherche van gemeente Zoetermeer	- Terugvordering - Boete
	inkomens-ondersteuning	Inwoners die inkomensondersteunende maatregelen aanvragen/ ontvangen	- Controle van aanvragen en lopende voorzieningen voor inkomensondersteuning op gestelde voorwaarden door eigen consultants	- Afwijzing aanvraag - Beëindiging lopende inkomensondersteuning
	re-integratie voorzieningen	Organisaties met een contract met de gemeente voor de uitvoering van re-integratie trajecten	- Controle door eigen contractmanagement en het houden van klanttevredenheidsonderzoeken	- Sturen op naleving van contractvoorwaarden - Beëindiging van het contract
Wmo en Jeugd	ZIN, maatwerk-voorzieningen	Organisaties die Wmo- of Jeugd-voorzieningen aanbieden en inwoners die hiervoor een indicatie hebben	- Controle door eigen contractmanagement en het houden van klanttevredenheidsonderzoeken - Administratieve controles van overdeclaratie door ... - Ad hoc onderzoek naar signalen van onrechtmatigheid; In 2017 geen signaalonderzoek uitgevoerd	- Sturen op naleving van contractvoorwaarden - Beëindiging van het contract - Beëindiging/intrekking van de indicatie
	voorzieningen gefinancierd met een PGB	Organisaties en individuele aanbieders die Wmo- of Jeugd-voorzieningen aanbieden en inwoners die hiervoor een indicatie hebben	- Administratieve controles van overdeclaratie door de SVB - Ad hoc onderzoek naar signalen van onrechtmatigheid; In 2017 geen signaalonderzoek uitgevoerd	- Beëindiging/intrekking van de indicatie

	vrij toegankelijke voorzieningen (subsidie)	Organisaties die gesubsidieerd worden om Wmo- of Jeugd-voorzieningen aan te bieden	- Controle door eigen contractmanagement en het houden van klanttevredenheidsonderzoeken - Ad hoc onderzoek naar signalen van onrechtmatigheid; In 2017 geen signaalonderzoek uitgevoerd	- Sturen op naleving van subsidieafspraken - Korting op de subsidie
--	--	--	---	--

